ANUL 20

„Adevărata soluție este lupta pentru renașterea morală a neamului. O luptă pe care nu o pot înfăptui politicienii, și cu atât mai puțin contabilii, ci Școala și Biserica. Oamenii de cultură, învățătorii și profesorii, alături de care preotul are un cuvânt greu de spus, sunt singurii tămăduitori care pot însănătoși această națiune bolnavă, care pot săvârși minunea ca românii să redevină Români...”

Gabriel Constantinescu

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XX
Nr. 8/236
AUGUST 2010
16 PAG. – 5 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

RĂDĂUȚIUL NU CREDE ÎN LACRIMI

Unii s-au arătat foarte indignați că vara aceasta la Rădăuți, în dulcea Bucovină, avînd ca staroste un primar harismatic (*al nostru, dintre noi, pentru noi*), cetățenii chefuiau pe străzi cu mici și cu bere, în timp ce prin împrejurimi stihiile dezlănțuite măturau sate și omorau oameni. Trebuie să spună însă cineva, în apărarea „României profunde”, a „eternei și fascinantei Românii”, că indignarea aceasta, aparent atît de legitimă, este de fapt un semn de pripă și de superficialitate, vădind neînțelegerea crasă a sufletului nostru național și a logicii noastre dăinuitoare (într-o istorie care nu ne merită și pe care n-o merităm). Aceeași neînțelegere stîrnise nu demult comentarii acide în jurul unei fotografii celebre în care un grup de sinistrați neaoși se aghezmuiau (proastă vorbă românească!) într-o bodegă de țară, cu apa pînă la genunchi, în vreme ce soldații încercau să le salveze bunurile și să le încropească diguri în ceasul al treisprezecelea.

Patrioții adevărați știu însă bine că românul mioritic, cel din os de dac, nu se pierde ușor cu firea, nici în fața nenorocirii, nici în fața morții. El știe să răscumpere – nu-i așa? – „teroarea istoriei”, teroarea cosmică, teroarea divină (că Dumnezeu mai și bate, iar pînă la Dumnezeu te mai mănîncă și sfinții!), iar aceasta implică nu numai să te faci frate cu dracul pînă treci puntea, dar mai ales să nu pui la inimă, să faci neabătut haz de necaz, să îneci amarul mai cu un rîset (*O, țară tristă plină de humor!*), mai cu un cîntic (*Noi sîntem români...*), mai cu un must și-o pastramă (*De-aș mai duce-o pîn' la toamnă...*) și – de ce nu? – mai cu un mic și-o bere... de preferință „la botul calului”, în agora națională a bîlciului/iarmarocului/tîrgului (că nu e bine să fie omul singur, nici să rămînă talantul necheltuit).

La Rădăuți nu s-a întîmplat nimic monstruos sau măcar neobișnuit: au răspuns bieții noștri români geți-begeți, în felul lor specific și inimitabil, pe de o parte la teroarea istoriei (criza), pe de altă parte la teroarea cosmică (inundațiile), iar indirect l-au dat cu tifla și lui Dumnezeu, ca să știe, „drăguțul de El”, că și dacă Își întoarce fața de la noi, tot nu rămînem mofluzi *aux portes de l'Orient*, ci încă mai avem vînă-n noi să le luăm pe toate *à la légère*, cum facem de cel puțin două mii de ani – și uite că “apa trece, dar România rămîne”, ca pietrele, ca bolovanii, cu cimitire și parastase vesele, cu arderi-de-tot pe grătarele neamului și cu încredințarea nezdruncinată că am fost, sîntem și vom fi buricul pămîntului.

Sigur că mai vine apa și mai ia cîte o casă, sau cîte niște oameni necăjiți (*Hai noroc și Dumnezeu să-i ierte!*), dar pînă să vină să ne ia și pe noi, mai' bine să nu bocim, ci se ne rîdem și să ne desfătăm, după legea noastră din bătrîni, care zice clar că “viii cu viii și morții cu morții” și că “ce poți face azi nu lăsa pe mîine”. Că și necăjiții ăia, dacă se întîmpla să nu moară, sau dacă se întîmpla să murim noi în locul lor, s-ar fi îndulcit și ei să le cînte muzica și să le sfîrîie grătarul (*Doamne-ajută!*). Deci să nu judecăm pripit, ci să ne bucurăm că sîntem români, că sîntem daci, și că nu ne-au luat apele pe toți, ci numai pe unii, și că sîntem creștini și uite că Dumnezeu ia de la puțini și dă la mulți, și avem și la vreme de ananghie ce mînca și ce bea, ca să mai facem încă vreo două mii de ani umbră pămîntului și să nu rămînă flămîndă gura asta de rai, pentru care s-au jertfit moșii și strămoșii noștri! Hai noroc și la mai mare!

Răzvan CODRESCU

O fotografie de o tristă celebritate...

O CONTRIBUȚIE ROMÂNEASCĂ LA LITERATURA MARIANICĂ

Textul de mai jos reprezintă postfața editorială a micului volum de versuri *Lauda Sfintei Fecioare*, apărut anul acesta la Editura Christiana din București și semnat de tînăra poetă Raluca Aștelian. Pe pagina alăturată, în cinstea Lunii Maicii Domnului, am selectat pentru cititorii *Punctelor cardinale* cîteva dintre poeziile și ilustrațiile din volum. *(R. C.)*

"Aceasta se mută astăzi de pe pămînt la cer: lasă întristarea și se duce la bucurie; le lasă pe cele de jos și le primește pe cele de sus; le lasă pe cele stricăcioase și le cîștigă pe cele nestricăcioase și veșnice. Astăzi își dă preasfîntul suflet în mîinile Fiului ei și cu cîntări îngerești și apostolești este petrecut cinstitul ei trup în Ghetsimani, spre îngropare. Astăzi cerul întinde sînurile sale, primind-o pe Născătoarea Celui pe Care zidirea toată nu poate să-L încapă. [...] Deschideți porțile voastre – zic una către alta cetele cele îngerești – și cu cîntări de laudă primiți-o pe împărăteasa cerului și a pămîntului, care vine să locuiască de-a dreapta împăratului Dumnezeu, [...] că aceasta este cea care a împăcat cerul cu pămîntul și pe Dumnezeu cu omul! Aceasta este bucuria celor drepți și nădejdea celor păcătoși" (Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul, *Cuvînt la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu*).

Cultul marianic

Chiar dacă și cultul ei, și iconografia aferentă se cristalizează pe deplin abia în secolele V-VIII, în urma marilor dispute mariologice, Biserica Ortodoxă o preacinstește dintotdeauna pe "Preasfînta, Preacurata, Preabinecuvîntata, slăvita Stăpîna noastră de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioara Maria" ca pe cea care este "mai cinstită decît Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decît Serafimii", adică mai presus de toate celelalte făpturi; nu doar de cele văzute, dintre care s-a ivit, dar și de cele nevăzute, între care veșnicește. Iubirea și evlavia față de Sfînta Fecioară Născătoare de Dumnezeu stă în inima însăși a trăirii ortodoxe, încălzind și însuflețind întreg trupul Bisericii. Ea apare pretutindeni – în slujbe, în rugăciuni, în icoane. Aceasta nu înseamnă nicidecum o "divinizare" a ei, ci doar *o cinstire aparte* (*prea-cinstire* sau *supra-cinstire*), mai prejos de *adorația* adusă lui Dumnezeu, dar mai presus de *cinstirea* adusă Îngerilor și Sfinților. Un creștinism fără cultul Născătoarei de Dumnezeu este întru totul străin de duhul ortodox (de altfel, adepții protestantismului și urmașii lor, sectanții, se deosebesc cel mai mult de Ortodoxie – dar și de Catolicism – tocmai prin aceea că refuză cu înverșunare cultul Fecioarei și al Sfinților).

Desăvîrșita unire în Hristos a divinului cu umanul stă în strînsă legătură cu sfințirea și proslăvirea firii noastre omenești, căreia Maica Domnului îi este temei și icoană. Biserica nu separă niciodată pe Maică de Fiu, "pe aceea care a întrupat de Acela Care S-a întrupat". Pe de altă parte, Dumnezeu n-a voit ca întruparea să fie o siluire a firii noastre, ci a voit ca această fire să consimtă la aceasta, prin glasul celei mai curate ființe omenești, care a răspuns îngerului vestitor: "Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvîntul tău!" (*Luca* 1, 38). Atunci Duhul Sfînt a pogorît și a rămas asupra ei: "Buna Vestire a fost Cincizecimea Fecioarei".

Maica Domnului reprezintă, totodeodată, răscumpărarea și plinătatea *feminității*, reunind în chip tainic *maternitatea* și *fecioria*. Dacă prin femeie (*Eva*) a intrat păcatul în lume, tot prin femeie (*Maria*) a venit în lume mîntuirea. Așa cum lui Hristos I s-a spus "Noul Adam", Maicii Domnului i s-a spus "Noua Evă". Dar legătura dintre Maică și Fiul ei nu se mărginește doar la momentul zămislirii neîntinate; ea a vegheat cu smerenie drumul Lui pămîntesc, între nașterea din Betleem și înălțarea din Betania; a luat parte la întemeierea Bisericii apostolice, iar "adormind", a fost ridicată în chip minunat la ceruri, ca maică duhovnicească a umanității înnoite prin Hristos, pentru care mijlocește pururi dinaintea Tronului dumnezeiesc.

Numită în limbajul liturgic "cheia Împărăției", "ușă cerească" sau "ușă a mîntuirii", "dumnezeiască intrare a celor ce se mîntuiesc", *Hodighitria* ("Îndrumătoarea") ne călăuzește tainic, ca un rug aprins și nemistuit, spre plinătatea bisericească a umanului și ni se face nouă "poartă" duhovnicească spre Noul Ierusalim, spre lumina neînserată a Zilei a Opta.

Literatura marianică

Cu rădăcini în Sfînta Scriptură și în cîteva apocrife ale creștinismului timpuriu, ca *Protoevanghelia lui Iacob*, literatura marianică, în proză sau în versuri, are o lungă istorie atît în Răsărit, cît și în Apus, de la primii mari Părinți ai Bisericii (secolele III-V), trecînd prin poezia imnică bizantină (dominată de figura lui Roman Melodul sau Dulcecîntătorul, poetul siriac de limbă greacă din secolul VI, care și-ar fi primit harul înghițind un sul dăruit chiar de Sfînta Fecioară) și prin poezia latină medievală a Apusului (de la *Ave Maria*... la *Ave, maris stella,/ Dei mater alma*...), pînă la marea sinteză a episcopului italian Alfonso Maria de Ligouri (sanctificat de Biserica Romano-Catolică) intitulată *Le Glorie di Maria* (secolul XVIII), dar și cu prelungiri răzlețe pînă în ziua de azi. Culminația poeziei sacre închinate Sfintei Fecioare este socotit *Acatistul Bunei Vestiri* (cîntat în biserici, ca denie, în vinerea celei de-a cincea săptămîni a Sfîntului și Marelui Post), atribuit din vechime de tradiția bisericească răsăriteană Patriarhului Serghie al Constantinopolului, trăitor în secolul VII, dar pe care istoricii moderni ai literaturii creștine înclină să-l creadă chiar mai timpuriu (contemporan, poate, cu primele creații ale lui Roman Melodul). La începuturile mai multor literaturi europene, mai ales romanice, se regăsesc colecții de "laude" sau "miracole" referitoare la Sfînta Fecioară, un loc aparte ocupîndu-l, desigur, la noi încă netradusele *Milagros de Nuestra Señora* și *Loores de Nuestra Señora* ale spaniolului Gónzalo de Berceo (secolul XIII).

Chiar dacă nu cu întruchipări la fel de consistente, filonul marianic nu lipsește nici în literatura română, de la *Didahiile* Sfîntului Ierarh Martir Antim Ivireanul, trecînd prin sublima *Rugăciune* eminesciană ("Crăiasă alegîndu-te..."), pînă la minunatele creații lirice ale Maicii Teodosia de la Vladimirești (Zorica Lațcu). La noi, culminația poeziei marianice o reprezintă, fără nici o îndoială, *Imnul Acatist la Rugul Aprins al Născătoarei de Dumnezeu* alcătuit în anii '50 ai secolului trecut de ieroschimonahul Daniil de la Rarău (poetul-martir Sandu Tudor, cel care a mai scris, printre altele, și un *Acatist al Bunei Vestiri*). Editura Christiana, care a scos, în mai multe ediții, acatistele lui Daniil Sandu Tudor (1896-1962), se simte chemată să scoată, în răspărul vremurilor atît de puțin poetice și de puțin cucernice pe care le trăim, și acest mic volum întru *Lauda Sfintei Fecioare*, care se așază în continuitatea unei tradiții ce-și vădește astfel, încă o dată, resursele de mereu proaspătă perpetuitate.

Lauda Sfintei Fecioare

Mărturisesc că pentru mine a fost o mare bucurie să-mi redescopăr, în postură de poetă ortodoxă, după mulți ani, o fostă elevă de la Liceul Pedagogic – Școala Normală "Elena Cuza" – din București, Carmen-Raluca (pe atunci Codreșin, astăzi Aștelian). Urmînd între timp Facultatea de Litere (fără a renunța să profeseze ca învățătoare), în 2003 și-a luat licența (cu lucrarea *O lectură critică a sublimului din perspectivă istorică și tipologică. Sublimul în spiritualitatea românească*), în 2004 masteratul (cu lucrarea *Ecouri ale Renașterii italiene în spațiul francez la sfîrșitul secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea*), iar în 2009 doctoratul (cu lucrarea *Dramaturgia religioasă a Renașterii franceze – de la misterele medievale spre teatrul clasic*).

Se vădește în *Lauda Sfintei Fecioare* nu numai un talent literar exersat cu discreție (și promițător de noi eflorescențe, pe care le aștept ca pe un prisos de bucurie, în tainița acelor tăceri esențiale care premerg inefabil cuvîntului), dar și buna întîlnire profesională cu lamura literaturii creștine europene, pe care prea puțini o mai frecventează astăzi, și pe care și mai puțini ajung să o valorifice creator (și fără vreun complex al tradiției în fața modelor curente).

Dar, pînă la urmă, toate acestea sînt treburi "artistice" și "belferești". Adevăratul pariu al acestor neostentativ-evlavioase mlădieri lirice rămîne unul *duhovnicesc*, de înfiorare *filocalică*, mărturisitor dincolo de orice "literaturizare": e o lectură a lumii în bucuria și serenitatea ultimă a misticei comuniuni, o mulțumire maternală de jos către Maica Îndurărilor de sus, care nu lasă rugăciunile fără răspuns, nici frumusețea fără transcendență. E ca o feciorelnicie a spiritului care și-a descoperit maternitatea și rămîne de veghe "pe rod", *iuxta crucem*, în bătaia "iubirii care nu se trece".

Răzvan CODRESCU

LAUDA SFINTEI FECIOARE

RALUCA AȘTELIAN

PĂMÂNTUL INIMII, MAI CALD...

Sus, în văzduhul limpede și alb
Al ființei mele drepte și înalte,
Am îngropat semințele de nard,
Să crească imnuri Sfintei Preacurate.

În zori, cu chipul proaspăt și senin,
Cu mijlocul în curcubeu încins,
Aștept culesul rodului deplin,
Dar brazda e pustie, câmpul nins.

E rece sus... Smerit, bolta-mi aplec
Peste pământul inimii, mai cald
În volbura de gânduri care trec,
În vântul de tristeți care mă bat,

În tulburarea apelor adânci,
Unde semințe vechi au adormit,
În hrubele umblate doar pe brânci,
Cum ar putea rodi un cânt sfințit,
Dacă din cerul meu curat și alb
N-am prins în palme nici un stih de nard?

E seară și în inimă cobor,
Lumina de la candelă învie
Și vers cu vers culeg întâiul rod,
Arzând cuminte-n coaja aurie.
Întâiul imn către Fecioara Sfântă
Palpită-n suflet, pur, fierbinte încă...

DIN MILA TA, PREASFÂNTĂ NĂSCĂTOARE

Din mila ta, Preasfântă Născătoare,
Umila,-ndurerata-mi rugăciune
Mi-ai ascultat-o și cu îndurare
Mi-ai dăruit cea mai de preț minune.

Copilul meu, din lacrimă născut,
Cu chip de auroră și candoare,
În pântece de tină a crescut
Din mila ta, Preasfântă Născătoare.

Trezirea lui în viață și în lume
S-a măsurat în ani de așteptare
Și visul a luat un chip și-un nume
Din mila ta, Preasfântă Născătoare.

În ochii lui senini, la asfințit,
Îmi odihnesc a gândului umblare,
Trăiesc în basmul cel mai fericit
Din mila ta, Preasfântă Născătoare.

Și te mai rog, când steaua mea apune,
Să-i dai aleasă binecuvântare,
Să-l ocrotești în trecerea prin lume
Cu mila ta, Preasfântă Născătoare.

LA AIUD

Pământul zace-n lanțuri la Aiud,
În zale reci de albe oseminte,
De har plesnește mugurele crud
Cu rădăcina-n sfintele morminte.

Și cerul zace-n lanțuri la Aiud.
Păienjeniș de gemete amare
Și-a cățărat pe boltă mușchiul crud
Ca iedera sălcie de-nchisoare.

Cuvântul zace-n lanțuri la Aiud.
Urmașii au uitat, iar zidul tace,
Și de-ar vorbi, e veacul mut și surd...
Trecutul, odihnească-se în pace!

Ei, singuri fără lanțuri și cuminți,
Biruitorii peste iad și moarte,
Și-așteaptă încă fiii rătăciți
Să-i pomenească la altar și-n carte...

Iar noi, străini și fără amintiri,
Călcăm sub talpă trupuri de martiri...

ARS SACRA

Cuvântul meu adânc cioplit în foale,
Înmugurit din gândul omenesc,
Anină-l de cireșul ud de ploaie,
Spre bucuria celor ce-l privesc!

Pun versul meu din lut coborâtor
Pe roata veche de olar bătrân,
Sfințește-i rotunjimea de ulcior
Cu apă de pe celălalt tărâm!

Metafora îmi poartă gându-n pântec
Ascuns adânc, un sâmbure ceresc;
Rodește-l tu l-al dimineții cântec,
Spre bucuria celor ce-l citesc!

Tu limpezește muzica din rime,
Ce treaptă peste treaptă-n ceruri urcă
Cu aerul cel alb din înălțime,
Spre bucuria celor ce ascultă!

Binecuvântă gândul meu, Fecioară,
Splendid din vers să înflorească-afară!

CÂNTEC MÂNTUIT

Îmi simt dezghiocată scoarța tare,
Sub care crește trupul nou de in,
Îmi scutur praful lumii la plecare
Și zbor nemărginit către senin.

Curând te voi vedea netulburat
Și mă voi lumina în apa-n care
În zori îți oglindești chipul curat
La porți de piatră-ntemeiate-n soare.

Iar versul meu care ți-a fost oglindă
De paltini aninată printre orbi
Își stinge raza nemaitrebuindă,
Apune... depărtările îl sorb.

Eu am urcat, cuvântul meu coboară,
Cuminte-ntors în sâmbure de lut,
Fiindcă azi cu tine sunt, Fecioară,
În adevărul dintru început.

SFÂNTA BINECUVÂNTARE

Sfânta binecuvântare
Peste cerul cu făclii,
Sfânta binecuvântare
Peste sufletele vii.

Sfânta binecuvântare
Peste candele arzânde,
Sfânta binecuvântare
Peste lacrimi tremurânde.

Sfânta binecuvântare
Peste cei ce ți se-nchină,
Sfânta binecuvântare
Peste turle de lumină.

Sfânta binecuvântare
Peste-altare, peste strane
Sfânta binecuvântare
Peste ochiul din icoane.

Sfânta binecuvântare
Peste cei care rămân,
Sfânta binecuvântare
Peste preoții bătrâni.

Sfânta binecuvântare
Peste drepții din cetate,
Sfânta binecuvântare
Peste drumuri luminate.

Sfânta binecuvântare
Peste cerul ars de stele,
Sfânta binecuvântare
Peste cânturile mele...

În căutarea măsurii pierdute

În această vară, un afiş multiplicat, pus pe alocuri în cadrul mănăstiresc şi căruia i s-a atribuit girul părintelui Iustin Pârvu, dar şi o înregistrare video cu duhovnicul de la Petru-Vodă, colportată, prin Youtube, de Apologeticum şi de alte site-uri sau blogg-uri ortodoxe, au creat noi tensiuni în rîndurile credincioşilor ortodocşi cu sensibilitate mai conservatoare. În cele din urmă spiritele s-au mai liniştit, dar s-a dovedit o dată în plus (dacă mai era nevoie) cît de aproximativă este la noi graniţa dintre zel şi sminteală...

Atît în afişul cu pricina, cît şi în cuvîntul înregistrat, era reafirmată, în termeni tranşanţi, opinia duhovnicească a părintelui Iustin cu privire la primejdia reprezentată, pentru viaţa bisericească şi pentru mîntuirea sufletelor, de paşapoartele biometrice şi de orice formă de "cipuire", indiferent de circumstanţele în care a fost primită/acceptată. Despre credincioşii care acceptă paşaportul "cipuit", fie ei clerici sau mireni, se afirma că ar trebui să fie opriţi de la Taina Împărtăşaniei, nedezlegaţi prin Taina Spovedaniei şi excluşi, practic, din viaţa liturgică a Bisericii. Mai mult, în înregistrarea respectivă, "duhovnicul neamului" îi spunea unui tînăr credincios din America, între altele, că ar fi trebuit să-şi lase nevasta (cu care are un copil) în clipa cînd aceasta a acceptat paşaportul biometric, asimilat "semnului fiarei"! Sînt lucruri de o mare gravitate, generatoare de adînci frămîntări în rîndurile credincioşilor, oarecum de înţeles dacă ţinem seama de prestanţa şi creditul pe care – printr-o întreagă viaţă de luptă şi jertfă ziditoare – le are stareţul de la Petru-Vodă în aria ortodoxiei româneşti.

Ca exemplu de panică împinsă pînă la psihoză, aş cita cazul unei tinere credincioase, care semnează "Diana" şi care se adresează site-ului ultratradiţionalist Apologeticum (cunoscut că exprimă poziţia anumitor cercuri foarte apropiate de marele duhovnic): "Eu mă cutremur cînd citesc. Acum mi-am dat seama că am card cu cip, deoarece am card ing şi la fiecare bancomat îmi spune: «Se citeşte card cu cip». În plus am card-ul de acces la birou, care sigur e personalizat, pentru că şefii ne verifică, am permisul nou şi am şi card-ul de transport pentru Bucureşti. Pot renunţa la card-ul ing, mă pot muta la altă bancă; pot renunţa şi la card-ul de transport, cumpărînd bilete de hîrtie, chiar dacă costă mult mai mult; de asemenea, pot renunţa şi la permis, că şi aşa nu am maşină, deci nu conduc. Dar ce mă fac cu card-ul de la birou? S-ar putea să nu aibă cip? Mă puteţi ajuta? Mă cutremură faptul că am aceste carduri cu cip şi m-am spovedit şi împărtăşit..."! Şi ce credeţi că i se răspunde pe site? "Cum ai găsit soluţii pentru primele trei tipuri de acte cu cip, Dumnezeu te va lumina să iei decizia corectă şi în cazul cardului de birou. Eu nu mă pot pronunţa. Întreabă-ţi duhovnicul, vino la Părintele Justin!"...

În aceste împrejurări, oare n-ar fi trebuit să se facă auzită, mai mult decît oricînd, poziţia oficială a Bisericii noastre? **Dacă marele duhovnic are dreptate**, care este poziţia responsabilă a Bisericii în raport cu această dreptate şi cu nenumăratele ei consecinţe în conştiinţa şi în viaţa credincioşilor? Iar **dacă marele duhovnic nu are dreptate**, nu este oare datoare Biserica să se pronunţe oficial şi să arate desluşit din ce motive nu ar avea dreptate şi care ar fi înţelegerea şi atitudinea corectă a omului credincios în privinţa respectivă? Ca şi în alte împrejurări recente, vocea oficială a Bisericii nu s-a făcut, din păcate, auzită.

Dacă ierarhii noştri par să rămînă nepăsători şi muţi, izolaţi de "turmă" în tihna lor estivală şi în reveriile lor ecumeniste, printre preoţii de mir mai sînt încă, din fericire, şi unii cărora le pasă – şi poate de aceea le şi dă Dumnezeu cuvînt lămuritor. O astfel de voce binevenită în context a fost cea a părintelui profesor dr. Mihai Valică, de la Vatra Dornei, pe care îmi permit să îl citez:

Întrucît s-a înţeles exagerarea afişelor smintitoare de la Petru-Vodă, legate de actele biometrice şi, la porunca Părintelui Justin, au fost date jos, doresc să fac cîteva precizări pentru duhovnicii care spovedesc persoane care, cu ştiinţă sau neştiinţă, au primit documentele biometrice. Principiul iconomiei trebuie să primeze şi dragostea faţă de penitent să fie temelia Spovedaniei. Se cere rîvnă faţă de Hristos şi învăţătura Bisericii, dar cu pricepere şi multă înţelepciune, ***pentru a nu face rana şi mai adîncă.***

Taina Spovedaniei reprezintă ***"Tribunalul iertării", iar nu al condamnării,*** *şi de aceea trebuie să dăm* ***soluţii de vindecare şi nu sentinţe de condamnare şi de excludere faţă de penitent.*** *[...]*

Deci să exercităm Sf. Taină a Spovedaniei ca mijlocitori şi împreună-lucrători cu Hristos şi cu Duhul Sfînt, iar nu în locul lui Hristos şi al Sfîntului Duh. *Celor care nu sînt duhovnici sau păstori sufleteşti, în cazul de faţă, li se potrivesc cuvintele Sfinţilor Părinţi:* ***dacă eşti oaie, nu te pune în locul păstorului! Dacă te faci pastor oaie fiind, talibanizezi şi transformi Biserica în inchiziţie morală şi nu o laşi să fie Spital Duhovnicesc şi mijloc de îndumnezeire.***

Dar "inchizitorul" nu se simte niciodată "cu musca pe căciulă": muştele trebuie să fie întotdeauna pe căciulile celorlalţi.

E limpede că observaţia din urmă a părintelui Valică îi vizează pe anumiţi agitatori din jurul duhovnicului nonagenar de la Petru-Vodă, care adeseori îi radicalizează sau îi pervertesc mesajele, străini, în febra lor "apocaliptică", de adevăratul duh creştin. Dar iată că părintele, chiar dacă îşi poartă din ce în ce mai greu crucea vîrstei şi a sănătăţii tot mai şubrede, mai are încă puterea să recumpănească lucrurile. Afişele au dispărut şi afirmaţiile s-au nuanţat (chiar dacă o sintagmă ca "păcat împotriva evidenţei Apocalipsei" e anevoie de înţeles!), dar terenul rămîne sensibil şi se cere multă grijă şi răspundere din partea tuturor pentru ca MĂSURA să devină cu adevărat lucrătoare.

Aşa să ne ajute Dumnezeu.

Răzvan CODRESCU

ATENŢIE!

Fără acte cu cip!

Vă aducem la cunoştinţă cu durere şi dragoste următoarele:

Cei ce deţin *acte personale cu cip* (biometrice): buletin, paşaport, permis auto, card bancar, carnet de sănătate, sau orice fel de acte / legitimaţii de acest tip;

- nu pot fi acceptaţi la împreună-slujire (indiferent de treapta ierarhică) *clericii* care deţin acte personale cu cip (biometrice);

- cei ce nu vor să renunţe la aceste acte cu cip (biometrice) nu pot fi pomeniţi la Sf. Liturghie sau la alte slujbe religioase şi *nu pot fi dezlegaţi de păcate* la Spovedanie;

- acelaşi lucru este valabil şi pentru cei ce utilizează semnătura electronică şi cu atât mai mult pentru implanturi cu cipuri sau însemnări cu cod de bare prin raze laser.

COMUNICATUL PĂRINTELUI JUSTIN DESPRE RECENTELE CONTROVERSE PRIVITOARE LA ACTELE CU CIP

În urma controverselor şi nelămuririlor legate de problema introducerii actelor electronice în România şi poziţia creştinilor faţă de ele, ne simţim îndatoraţi să facem următoarele precizări, care vizează strict poziţia Mănăstirii Petru-Vodă:

1) Cipul din actele biometrice nu este pecetea finală, ci unul din paşii premergători acesteia.

2) Cei care nu se opun implementării actelor de identitate electronice şi nu văd un pericol în acceptarea lor trebuie să fie conştienţi că săvîrşesc un păcat împotriva evidenţei Apocalipsei [1] *şi se fac părtaşi, mai mult sau mai puţin, acestui sistem care începe să semene din ce în ce mai mult cu fiara apocaliptică* [2].

3) După cum ne învaţă Sfînta Scriptură şi Sfintele Canoane, avem datoria de a primi pe oricine vine la spovedanie cu duh umilit şi dorinţa de îndreptare. Aşadar nu excludem pocăinţa şi îndreptarea celor ce au acceptat actele cu cip.

4) Dacă penitentul nu renunţă la actele cu cip, după ce a fost mai înainte duhovniceşte catehizat şi mustrat, noi, Mănăstirea Petru-Vodă, nu ne putem asuma ca acesta să fie dezlegat la spovedanie, decît dacă renunţă la aceste acte şi acceptă canonul de îndreptare [3].

5) În privinţa acelei înregistrări video postate pe internet, în care cineva întreabă cum să procedeze cu soţia care are un act cu cip, ţinem să facem precizarea că acea înregistrare nu trebuia făcută publică, deoarece era un sfat personal, menit să cîştige pocăinţa şi trezirea conştiinţei penitentului, şi nu reprezintă un sfat general valabil. Epitimia pentru păcate diferă de la individ la individ. Chiar dacă la început se face afirmaţia, aparent gravă, ca soţul să îşi părăsească soţia, totuşi se revine cu precizarea ca soţia să fie adusă spre catehizare şi spovedanie. Un duhovnic iscusit acordă canonul şi mustrarea în funcţie de starea sufletească a fiecăruia. Pentru acel suflet era poate necesară o astfel de mustrare. Aşadar, mustrarea şi canonul celui ce primeşte acte cu cip se face particular, după cum hotărăşte duhovnicul şi în funcţie de situaţie.

6) Precizăm iarăşi că prin această poziţie a noastră nu intenţionăm să facem nici un fel de scindare în Biserica cea Una, Sfîntă, Sobornicească şi Apostolească, ci cerem să ni se dea voie să purtăm mai departe lucrarea Duhului celui ce a spus cîndva: "Iată, securea zace la rădăcina pomilor; deci tot pomul care nu face roadă bună se taie şi în foc se aruncă" (Matei 3, 10) *şi să ne temem de mustrarea Celui ce a spus: "Faţa cerului ştiţi să o socotiţi, iar semnele vremilor nu puteţi!"* (Matei 16, 3).

Chiar dacă nu mai este între noi un Sfînt Apostol Pavel, nu mai avem un dumnezeiesc ierarh ca Vasilie cel Mare, ca Grigorie Palama sau ca Ioan Maximovici, şi pentru aceea şi situaţia este cu atît mai greu de judecat, avem încredere însă că bunul Dumnezeu va păzi turma Sa şi că Păstorul cel Bun cunoaşte oile Sale, iar ele Îl cunosc pe El şi ascultă glasul Lui (Ioan 10, 14).

Arhimandrit Justin Pârvu,
stareţ al Mănăstirii Petru-Vodă

[1] *I Tesaloniceni* 5, 20.
[2] Nu putem, de asemenea, să trecem cu vederea proorociile Sfinţilor, mai vechi sau mai noi, care pun egal între lucrările fiarei apocaliptice şi măsurile antihristice şi antiumane ale statului global contemporan.
[3] Nu putem dezlega unele păcate, iar pe altele nu.

CRUCEA REEDUCĂRII

În numărul nostru anterior, anunţînd cartea apărută între timp – Constantin I. Stan, *Crucea reeducării. O istorie a "reeducărilor" în temniţele comuniste din România (1948-1964)*, Ed. Christiana, Col. "Cruciaţii secolului XX", Bucureşti, 2010, 300 pagini, format 130/200, preţ de librărie: 18 lei noi –, am reprodus tabla de materii şi capitolul despre Piteşti. Acum reproducem, pentru mai buna lămurire a celor interesaţi, "Argumentul editorial" (pp. 5-7, semnat: *R. C.*).

Despre monstruosul experiment concentraţionar comunist al "reeducării", început la Suceava, supralicitat la Piteşti şi apoi exportat – în forme mai puţin dure, dar nu mai puţin perverse – în mai toate închisorile şi lagărele de muncă din România anilor '50-'60, s-a adunat, mai ales în ultimii 20 de ani, o bibliografie considerabilă, cu aportul unor numeroşi memorialişti, dar şi al unor cercetători profesionişti ai istoriei noastre recente.

De cea mai tristă notorietate a rămas "fenomenul Piteşti", unic – prin amestecul de bestial şi diabolic – nu numai la noi, ci în întreg spaţiul concentraţionar al fostului "lagăr socialist" central şi sud-est european. Începutul l-a făcut cartea publicată în Occident de regretatul Dumitru Bacu (1923-1997, fost deţinut politic el însuşi, fără a fi trecut însă personal prin "iadul" de la Piteşti): *Piteşti – centru de reeducare studenţească*, Madrid,1963 (Col. Dacoromanica), reeditată – cu o prefaţă de pr. Gh. Calciu – în 1989 la Hamilton (Ed. Cuvântul Românesc) şi în 1991 la Bucureşti (Ed. Atlantida), iar în 1971 tradusă şi în engleză (*The Anti-Humans. Student "Reeducation" in Romanian Prisons*, Ed. "Soldiers of the Cross", Englewood, Colorado). Tot fără experienţa directă a faptelor au abordat subiectul un Paul Goma (mai ales în *Les chiens de la mort*, 1981; versiune rom. *Patimile după Piteşti*, 1990), un Virgil Ierunca (*Fenomenul Piteşti*, 1990) sau un Marcel Petrişor (*Fortul 13*, 1991; *Secretul Fortului 13*, 1994; *La capăt de drum*, 1997; *Trecute vieţi de domni, de robi şi de tovarăşi*, 2008). Dintre cei care au scris din proprie experienţă, primul a fost – tot în Occident – Grigore Dumitrescu (*Demascarea*, 1978; reed. 1996; trad. fr. 1997). Dintre mărturiile ulterioare apărute în volume se cuvin menţionate cu precădere cele ale lui Viorel Gheorghiţă (*Et ego. Sărata-Piteşti-Gherla-Aiud*, 1994), Dumitru Gh. Bordeianu (*Mărturisiri din mlaştina disperării*, 2 vols., 1995; reed. 2001, într-un singur volum) sau Octavian Voinea (*Masacrarea studenţimii române în închisorile de la Piteşti, Gherla şi Aiud*, 1996). Un deosebit impact au avut mai recent cartea lui Ioan Ianolide *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă* (2006) şi volumul *Viaţa Părintelui Gheorghe Calciu, după mărturiile sale şi ale altora* (2007), ambele îngrijite la Sf. Mănăstire Diaconeşti, dar apărute la Bucureşti, sub egida Editurii Christiana. În pofida atîtor mărturii, documente şi analize, "fenomenul Piteşti" e totuşi departe de a fi fost elucidat sub toate aspectele lui.

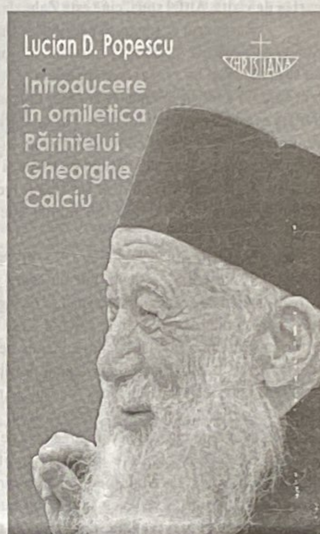
O altă faţă a reeducării a fost cea practicată după 1960, mai ales în închisoarea de la Aiud (sub comanda colonelului Gh. Crăciun). Pentru această "nouă reeducare", bazată mai ales pe teroarea psihică şi pe şantajul moral, fundamentală rămîne radiografia realizată de fostul deţinut politic Demostene Andronescu în prima parte a volumului recent *Reeducarea de la Aiud. Peisaj lăuntric. Memorii şi versuri din închisoare* (Ed. Christiana, Bucureşti, 2009).

Profesorul Constantin I. Stan, excelent cunoscător al literaturii de detenţie (pe care se întemeiază cu precădere), dar şi al documentelor de arhivă (atîtea cîte sînt accesibile deocamdată cercetătorilor), pune acum la îndemîna publicului larg o sinteză istorică de ansamblu despre originile şi avatarurile cumplitului experiment penitenciar numit "reeducare", al cărui trist apogeu l-a constituit „fenomenul Piteşti" (1949-1951, încheiat cu faimosul "proces al torţionarilor", în urma căruia Eugen Ţurcanu şi principalii săi colaboratori imediaţi au fost executaţi în 1954), dar care s-a prelungit, într-o formă sau alta, pînă la lichidarea temniţelor politice din România (1964).

Scrisă cu acribie ştiinţifică, dar şi cu duh compătimitor, *Crucea reeducării* este o carte terifiantă despre cea mai grea cruce purtată vreodată de lamura mărturisitoare a neamului românesc. Şi nu putea exista pentru ea mai potrivită ilustrare grafică decît marea Icoană a Noilor Martiri ai Pămîntului Românesc, realizată şi păstrată în obştea monahală de la Diaconeşti (căreia editura noastră îi rămîne încă o dată îndatorată).

OMILETICA PĂRINTELUI CALCIU

Aflată deja sub tipar, cartea de debut editorial a colaboratorului nostru Lucian D. Popescu – *Introducere în omiletica Părintelui Gheorghe Calciu*, Ed. Christiana, Col. "Cruciaţii secolului XX", Bucureşti, 2010, 158 pagini, format 130/200, preţ de librărie: 12 lei noi – are următorul cuprins: Introducere; Biografia părintelui Calciu; Resursele omileticii părintelui Calciu; Cele şapte cuvinte către tineri; Noul cuvînt către tineri; Modele apologetic-catehetice în propovăduirea părintelui Calciu; O omilie tematică; *Addenda*: Predica de pe urmă; Încheiere; Repere bibliografice.

Ucenic apropiat al părintelui Calciu (pe care l-a cunoscut în urmă cu aproape trei decenii), autorul se referă cu precădere la predicile adresate tinerilor, de la cele *Şapte cuvinte către tineri* din 1978 (care i-au adus 5 ani de închisoare şi exilul) pînă la ultima cuvîntare publică, ţinută la Cluj în toamna lui 2006, la solicitarea filialei locale a A.S.C.O.R., şi avînd ca temă rugăciunea.

"Părintele Gheorghe Calciu a trăit şi a predicat într-o Românie supusă unei acţiuni concertate de distrugere a legăturii omului cu Creatorul său, acţiune malefică de o amploare nemai-văzută pînă atunci. În *Cele şapte cuvinte către tineri*, el a avut în vedere mai ales restaurarea relaţiei personale a omului cu Hristos.

Îndeobşte, predicatorii folosesc formule de adresare colective, de tipul «iubiţi credincioşi», în vreme ce în aceste predici părintele Calciu a folosit un apelativ la singular, un apelativ personal şi intim: «tînărul meu prieten». Nu era un artificiu retoric. Era sincera mărturisire a dragostei îndurerate pentru cei a căror curăţie era răpită şi al căror chip spiritual era în mod tragic desfigurat. El vedea că dacă Hristos e ignorat, atunci în om egoismul înlocuieşte dimensiunea comunitară, iar duhul gregar ajunge să se substituie chipului spiritual personal. Şi a ştiut că tămăduirea vine doar din redescoperirea relaţiei personale a omului cu Hristos şi, prin aceasta, cu el însuşi şi cu semenii săi.

Jertfa lui Hristos în Biserică poate fi văzută din două perspective ale raportului cauză-efect. Pe de-o parte, păcatele noastre Îl răstignesc pe Hristos în lumea căzută. Pe de altă parte, Hristos, prin voia Sa pururi necondiţionată, Se jertfeşte pe altarul Bisericii la fiecare Sf. Liturghie, pentru ca noi, unindu-ne cu El în Sf. Euharistie, după rînduială, să putem dobîndi mîntuirea, după faptele şi credinţa noastră, cu harul Duhului Sfînt.

Or, părintele Calciu, crezînd jertfei dumnezeieşti, a aflat că nu trebuie să fie doar preotul Jertfei lui Hristos, ci preotul propriei sale jertfe. A crezut că profesoratul său nu este de ajuns, că nici slujirea sa nu este de ajuns, şi a ştiut că nici predicile sale nu vor fi fost de ajuns. Şi după cum a crezut, aşa a şi făcut, luptînd «lupta cea bună» şi mergînd la închisoare pentru Cuvînt.

În primele secole creştine, în liturghisire a existat un obicei al episcopilor de a compune fiecare o epicleză proprie, ca dar al evlaviei personale. Or, preotul lui Hristos, părintele profesor Gheorghe Calciu, a dăruit Mîntuitorului anaforaua propriei sale vieţi. A putut face asta pentru că l-a iubit pe aproapele său ca pe sine însuşi şi încă mai mult decît atît, căci l-a iubit întru Hristos mai mult decît şi-a iubit propria viaţă" – conchide autorul în "Încheierea" studiului său.

Pe coperta finală a volumului citim: "Juristul şi teologul **Lucian D. Popescu** (n. 1967), unul dintre ucenicii cei mai apropiaţi ai părintelui **Gheorghe Calciu** (1925-2006), nu-şi propune în cartea de faţă o analiză exhaustivă a omileticii ilustrului său părinte duhovnicesc (păstrate în numeroase cuvîntări scrise sau înregistrate pe bandă – parte editate, parte în curs de editare), ci oferă doar cîteva repere semnificative, cu firească insistenţă pe faimoasele «Cuvinte către tineri» (reproduse integral şi «radiografiate», pe baza unei bune documentaţii, în contextul complex al biografiei părintelui şi al tragicei noastre istorii contemporane). Tinerii noştri teologi ortodocşi au încă enorm de învăţat din jerfelnicul «război întru Cuvînt» al celui în care un N. Steinhardt – monahul Nicolae de la Rohia – vedea întruchipată adevărata soluţie de supravieţuire a creştinismului răsăritean peste toate încercările veacului".

(Răzvan Codrescu)

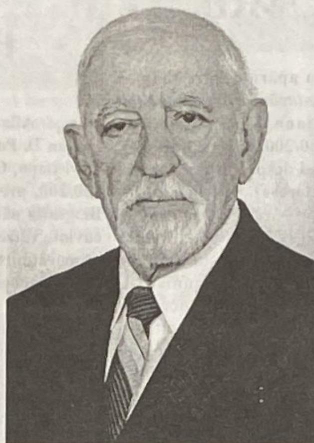
NOTA BENE: Ambele cărţi pot fi procurate şi prin poştă (S.C. Supergraph S.R.L., str. Ion Minulescu 36, sector 3, Bucureşti, cod 031216; tel.: 021/3206119; fax: 021/3191084; e mail: editura@sophia.ro). Ele mai pot fi procurate şi direct de la sediul Editurii Christiana (Str. Theodor Sperantia 104, bl. S26, sc. 3, ap. 66, sector 3, Bucureşti, cod 030939), cu un rabat de 20%, dar numai cu telefon în prealabil (021/3225798). Detalii se pot afla şi pe site-ul editurii: www.editurachristiana.ro

Două decenii de la înființarea Asociației Foștilor Deținuți Politici

INTERVIU CU D-L ZAHARIE URDEA

secretar al Asociației Foștilor Deținuți Politici din jud. Sibiu

(partea întâi)

1. În debutul interviului, vă rog să vă prezentați cartea de vizită. Altfel spus, cine este Zaharie Urdea?

Răspunsul ar trebui să cuprindă o carte întreagă, căci viața fiecăruia dintre noi constituie un roman, și mai cu seamă o viață ca a mea, care am trecut prin evenimente prin care nu a trecut oricine. N-am nici un merit că le-am trăit, ci acesta a fost destinul meu. Țin să subliniez că cele ce urmează sunt amintiri ce-mi revin acum în memorie și că niciodată n-am vrut să le aștern pe hârtie și nici nu știu dacă vor folosi cuiva și cândva. Un singur lucru doresc a sublinia, anume că ele cuprind numai adevărul, fără adaosuri și înflorituri.

M-am născut la 23 martie 1923, în com. Șaeș jud. Mureș, la 7 km de Sighișoara, într-un cadru de poveste; întreaga localitate e înconjurată de păduri de fag și de stejar. Acolo am copilărit, acolo am absolvit 4 clase elementare, iar primul care m-a învățat buchiile, înainte de a merge la școală, a fost bunicul meu după mamă, învățătorul Iosif Chistea. În bătaie de joc, îmi zicea "ocoșul". Am învățat să citesc în gazeta *Libertatea* din Orăștie, a lui Ioan Moța, ceea ce a avut repercusiuni în formarea mea de mic școlar.

Studiile secundare le-am săvârșit la Liceul "Principele Nicolae" din Sighișoara, unde era director Horia Teculescu, un erudit, fost coleg și amic cu Lucian Blaga. Acesta –în calitate de președinte al ASTREI de pe districtul Târnava Mare – avea obiceiul să invite, cel puțin o dată pe lună, la școala noastră scriitori deosebiți, care conferențiau în "Silentium", cum îi spunea pe atunci sălii de meditații. Astfel, am avut prilejul de a-i asculta pe Ionel Teodoreanu, Mihail Sadoveanu, Al. Lascarov-Moldovanu, D. Ciurezu, Octavian Goga, Ioan Lupaș, Lucian Blaga ș. a.

Totodată am fost atras de literatura de aventuri, și în special de *Aventurile submarinului Dox*. Faptul că aveam în familie un comandor de marină, la Constanța, m-a determinat – împotriva voinței părinților – să mă fac "marinar".

2. Să ne întoarcem cu 70 de ani în urmă. Ce își amintește Zaharie Urdea despre anii cât a fost matelot în flota armatei noastre din Marea Neagră?

În 1940 m-am înscris la Școala Navală "Principele Mircea" din Constanța. Din motive disciplinare, cu încă 4 colegi am fost trecuți la trupă, cu grad de sergent T.R. (termen redus, cum era pe timpuri).

Ordinul Mareșalului Antonescu (dat la 22 iunie 1941) – "Ostași, vă ordon: treceți Prutul!" – m-a găsit îmbarcat pe nava lansatoare de mine marine "Amiral Murgescu". Nava a avut misiunea de a forma baraje de mine, în vederea protejării porturilor românești din Marea Neagră, inclusiv Varna, care era sub administrația militară germană. Era nava cu cea mai puternică apărare antiaeriană. Țevile tunurilor erau brăzdate de cercuri albe, fiecare cerc însemnând un avion inamic doborât.

3. Ce amintiri mai păstrați despre foștii comandanți și camarazi de pe nava cu care ați înfruntat valurile mării și riscurile luptelor la care ați luat parte?

Comandantul navei era Cpt. Comandor Anton Foca, licențiat în Fizică-Matematică, un moldovean de o prestanță și bunătate rar întâlnite. În timpul misiunilor trata întregul echipaj ca pe proprii copii. Din știrile pe care le deținem, a murit în chinuri groaznice la Securitatea din Botoșani.

Îmi amintesc cu plăcere de ofițerul secund Lt. Comandor Ovidiu Mărgineanu – ardelean de pe Târnave – provenit din fosta marină austriacă de la Pola, de ofițerii de navigație Lt. Florin Lupoaie, Lt. Ilie Rădășanu, Cpt. artilerist Nicolae Gafta și Dr. Nicola Badralexe – un macedonean.

Sunt câteva evenimente deosebite la care a participat și nava noastră... Era într-un amurg din septembrie 1943, ne întorceam din misiune de la Sevastopol și escortam un vas comercial de mare tonaj, „Lola". Deodată, marinarul de serviciu din gabia catargului din prova dă semnal de alarmă aeriană: avioane inamice din "tribord". Eram pe puntea de comandă și am observat cu ochiul liber două avioane torpiloare îndreptându-se spre noi... Corespondenta de război, Alice Sturdza-Cantacuzino, soția renumitului aviator Bâzu Cantacuzino, o femeie de un curaj ieșit din comun, în apropierea bordajului, cu aparatul de filmat, își făcea imperturbabilă datoria de fotoreporter de front... Mă mira că directorul de tir – Cpt. Gafta – nu dă ordin de deschiderea focului. Știa el de ce timonierul de serviciu, la ordinul comandantului, îndreptă nava în direcția din care veneau cele două avioane. În momentul în care acestea s-au apropiat la distanță de 250-300 m, comandă deschiderea focului cu două tunuri Rheinmetal de 37 mm, semiautomate, ce lovesc în plin cele două avioane, care se prăbușesc în mare. Aviatorii au fost recuperați de vedetele rapide care ne însoțeau vasul. Răsuflăm ușurați și comandantul dă ordin ca fiecare marinar, sosit în portul Constanța, să primească 50 de rom... Sar acum la un alt eveniment, pe care nu-l aminteam dacă nu reciteam recent paginile lui Constantin Virgil Gheorghiu din *Ard malurile Nistrului* și *Cu submarinul "Delfinul" la asediul Sevastopolului*, în care amintea de încercarea flotei inamice de a ataca portul Constanța. Eram pe puntea de comandă a navei și urmăream cu binoclul desfășurarea atacului. Două distrugătoare inamice, de care mai târziu am aflat că se numeau "Moscova" (nava-amiral) și "Harkov", au deschis focul asupra Constanței, dar neavând un tir reglat, obuzele au explodat undeva pe câmp, departe de oraș. Artileria noastră de coastă a deschis focul și la un moment dat am observat că una din navele inamice a sărit în aer. Era distrugătorul "Moscova". Victoria a fost disputată între bateriile de coastă și barajul de mine, de care se presupune că s-a lovit inamicul. O parte din echipaj, datorită centurilor de salvare, a fost recuperată de vedetele noastre rapide – circa 50 de matrozi – și cei salvați au fost internați într-un lagăr de prizonieri. Distrugătorul "Harkov", a reușit, deși "rănit", să ajungă în Odessa, unde, după ocuparea acesteia, l-am găsit în port, abandonat de echipaj, într-o rână, cu bordajul găurit de obuzele artileriei noastre. Ziarele timpului au comentat evenimentul și de acolo am aflat că pe comandantul vasului "Moscova" îl chema Zaharovici, ceea ce m-a făcut să nu-i uit numele, căci se asemăna cu al meu...

Un alt eveniment demn de amintit e cel ce evidențiază comportamentul armatei noastre (și mă refer aici doar la Marina Română). La ordinul dat tuturor navelor românești de către comandantul Flotei Române din Marea Neagră, Amiralul Horia Măcelariu (de obârșie ardelean), la ancorarea acestora în portul Sevastopol, cazanele bucătăriilor trebuiau să pregătească mâncarea – fasole boabe – ce era distribuită populației care mai rămăsese în urma frontului. Acest aspect trebuie subliniat, deoarece vasele germane aliate nu au subscris la aceasta. Populația rusă era compusă doar din femei, bătrâni și copii. Medicii navelor noastre vizitau eventualii bolnavi și le distribuiau medicamentele de care dispuneau pe nave. Accentuez că acest lucru îl făceau doar navele românești și când populația locală zărea tricolorul nostru la catarg, deja se forma coadă în vederea primirii unui polonic de mâncare. La sosirea în port, echipajul liber al navei avea permisiunea de a vizita ceea ce a mai rămas din orașul respectiv. Înainte de plecarea în oraș, comandantul nostru spunea (parcă acuma-l aud): "Măi copii, să nu vă împingă păcatul să aud că v-ați atins de vreo femeie, căci «Puțul lanțului» vă așteaptă!"... Comparăm cum s-a comportat Armata Română cu învinșii inamici și cum s-a comportat Armata Sovietică la noi, chipurile ca aliată și eliberatoare, după 23 august 1944...

Un alt eveniment important – pe care nu-l mai detaliez – a fost evacuarea din Crimeea a ceea ce a mai rămăsese din armata româno-germană, în zilele de 12-13 mai 1944. A fost iadul pe apă: din aer bombardamente, de pe mare diferite vase inamice căutând să împiedice retragerea din Crimeea. Cu ajutorul lui Dumnezeu, nava noastră și altele pline de soldați – unii răniți – au ajuns cu bine în portul Constanța, salvând peste 40.000 de români și aliați. Mareșalul Antonescu ne aștepta, cu felicitări, în gara maritimă...

Un eveniment de cotitură a avut loc după 23 august 1944. În tot timpul războiului colaborarea cu unitățile germane a decurs normal, în toate acțiunile noastre. La bordul navei Murgescu, aveam 2-3 ofițeri germani, care făceau legătura cu unitățile lor. Ca urmare a actului de la 23 august 1944, eram în stare de război cu foștii aliați. Ordinul Marelui Stat Major era ca toate unitățile germane să fie dezarmate și ostașii lor să fie considerați ca prizonieri și trimiși în lagăre. Comandantul Marinei Militare din Marea Neagră, Amiralul Horia Măcelariu, nu a executat acest ordin. Dându-și seama de puternicele unități de artilerie de coastă germane, la care se adăuga peste o divizie de infanterie germană, ordinul ar fi produs un măcel groaznic și orașul Constanța ar fi fost distrus în proporție de 50-60%. S-a permis plecarea unităților germane în bune condițiuni. Asta l-a costat mai târziu o condamnare de 25 ani de muncă silnică, din care a executat 17... După plecarea nemților, vin rușii... Am colaborat cu ei din 28 august până la 5 septembrie 1944. Le-am arătat barajele de mine, iar la întoarcerea din misiuni luam câte un pahar de vin – *harașo* în sus, *harașo* în jos. Ceea ce i-a impresionat mai mult pe ruși a fost aparatura modernă, dotarea navei "Amiral Murgescu" și în special alimentația de care se bucurau atât trupa, cât și ofițerii. Încă nu cunoșteam cuvântul *davai*. În dimineața de 5 septembrie 1944 – n-am s-o uit pentru că era onomastica mea – cineva trage pătura de pe mine, deschid ochii și ce văd? Un celovec având în mâna stângă o baionetă și în dreapta un pistol: *Davai, davai, bistra!* – îmi ordonă el. În pijama, desculț și cu capul descoperit, sub amenințarea rusului, ajung la dunetă (puntea de la pupa navei); acolo, pe 4 rânduri, era înșiruit tot echipajul, în frunte cu comandantul navei. În spatele rândurilor, vreo 15-20 de soldați sovietici erau cu pistoalele îndreptate spre noi. Eram convins că ne vor împușca. Era în jur de ora 6, tremuram de frig și, de ce să nu recunosc, și de frică. Un soldat rus îmi aruncă în spate o pătură. Atunci mi-am revenit și speranța de viață a renăscut. Nici una, nici două, un litinant sovietic ce vorbea moldovenește ne ordonă să părăsim nava, așa cum eram, îmbrăcați sau dezbrăcați, fără a ne da voie să luăm lucrurile personale. Luați pe nepregătite și cu escortă, am fost alungați din port. Am aflat că în acea dimineață comandantul portului, Cpt. Comandor Dombrava, se împușcase în inimă. Ieșind din port, fiecare s-a îndreptat spre casa lui: cei din oraș, cei mai mulți, la Baza Maritimă, iar eu la ruda mea, Lt. Gh. Bărdaș, originar din Porumbacul de Sus. *Harașo* tovărășie! Rușii au considerat furtul navei noastre militare drept captură de război. *De jure* aveau acoperire: noi am încetat starea de război cu ei la 23 august 1944, dar armistițiul a fost semnat la Moscova abia pe... 12 septembrie. În acest interval au luat prizonieri la Moldova circa 130.000 soldați români. Pe o parte i-au împușcat, iar o parte au cunoscut iernile de la Cercul Polar, unii eliberându-se abia în 1948. În intervalul 1945-1947, în urma stagiului meu de soldat T.R. și a unor cursuri, m-am ales cu un brevet de ofițer navigant în Marina Comercială, dar nemaiavând flotă comercială, am revenit la Sighișoara, părinții bucurându-se să mă vadă întors sănătos acasă.

(Va urma)

A consemnat

Col (r) Victor Neghină

LA UN PAS DE MOARTE

Raul VOLCINSCHI

După o încercare nereușită de-a stabili un contact cu luptătorii anticomuniști din Munții Făgăraș, s-a ivit o nouă ocazie, în sensul că Romulus Ursu, un avocat din Făgăraș și bun prieten de-al meu, a vorbit despre tentativa mea cu un alt făgărășean, pe nume Dorin Covoran. Acesta, absolvent al liceului din Făgăraș, fusese coleg cu mai mulți tineri care după absolvirea liceului au luat drumul munților. Era fiul unui preot greco-catolic care fusese închis administrativ la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Ca atare, Covoran se bucura de încrederea colegilor săi. Acesta, însă, printr-un ciudat transfer de scopuri și de intenții, devenise informator al Securității. Nu numai că afla și turna tot ce putea servi intereselor acestei instituții, dar își asumase un rol cu mult mai grav: trecuse la provocări, la înscenări. Pe date reale construia niște scheme în care își atrăgea prietenii și cunoscuții, în scopul de-a se remarca în fața securiștilor. Venise la Cluj recomandat de avocatul Romulus Ursu ca fiind un om de mare încredere și care trebuia ajutat să intre ca student la Facultatea de Drept. L-am ajutat, dar foarte curând au ieșit la iveală anumite carențe de caracter al acestui individ. În loc să studieze, se apucase de băutură, iar tinerii care gravitau în jurul meu relatau tot felul de lucruri dubioase despre acest el. Prietenii lui erau recrutați dintre ofițeri de Miliție și Securitate cu care făcuse cunoștință la cursurile fără frecvență. Avea de-a dreptul o tendință bolnăvicioasă de a se afișa cu acești noi prieteni ai lui. Până la urmă abandonase facultatea și revenise la Făgăraș, unde se angajase la întreprinderea „Nitramonia". Venea, totuși, din când în când, la Cluj, sub pretextul că dorea să-și continue studiile la fără frecvență, și povestea tot felul de lucruri din ceea ce făceau luptătorii din munți. Pretindea că fusese prieten cu un tânăr numit Sofonea, cu care fusese coleg de clasă la liceul din Făgăraș, și că acela, cu toate că se afla în munți, venea clandestin în oraș și se întâlnea cu el, rugându-l să-i îndeplinească anumite comisioane. Aflând de la Ursu că pe mine mă interesează problemele luptătorilor din munți, a venit la Cluj și mi-a povestit că i-a vorbit lui Sofonea despre mine și că acesta s-ar fi arătat foarte interesat să stăm de vorbă. Devenise foarte insistent și mai ales avansa ideea că luptătorii au nevoie urgentă de un ajutor logistic, fiind în primejdie de-a fi reperați și exterminați de forțele de Securitate. Devenise insitent și credibil totodată, deoarece avansa idei și vorbea despre oameni care prezentau o anumită garanție morală.

Până la urmă am acceptat ca la o anumită dată să vin la Făgăraș, el asigurându-mă că voi putea realmente să port discuții cu un reprezentant al rezistenței. Era cam cu 2-3 zile înainte de-a pleca la Făgăraș, când într-o seară, destul de târziu, îmi terminasem treburile la catedră și mă pregăteam să plec acasă. Aveam catedra la etajul al doilea al clădirii centrale a Universității „Victor Babeș". Era la capătul unui coridor lung de cel puțin 50 de metri, care la ora amurgului era gol complet. Nu mai erau cursuri sau seminarii, așa că nu mai era frecventat de studenți. Am auzit niște ciocănituri la ușă, m-am dus și am deschis. Am găsit în fața ușii o fată mică de statură, foarte oacheșă și cu trăsături ce în semi-întunericul de pe coridor păreau asiatice. Am crezut că era o studentă coreeancă, una dintre multele venite pe atunci să studieze la Cluj. Am întrebat-o pe cine caută. Mi-a răspuns scurt: „Pe dumneavoastră". Am aprins lumina în cameră și am poftit-o înăuntru. A pășit peste prag, și-a rotit privirea prin întreaga încăpere și iar a ieșit pe coridor. Mi s-a părut curioasă atitudinea ei și iar am poftit-o să intre. Mi-a spus doar atât: „Sunt din Făgăraș". Imediat s-au aprins luminițele roșii de alarmă în capul meu și am întrebat-o: „Aveți un mesaj pentru mine?". „Da. Dacă vă duceți la Făgăraș, viu nu vă întoarceți de acolo!". După ce a rostit aceste cuvinte, a luat-o la fugă în stil de mare campioană...

Acest avertisment, dublat de insistențele unor prieteni de-a nu-i acorda credit lui Covoran, m-a făcut să renunț la planul de-a pleca la Făgăraș. I-am pus în mișcare pe toți cunoscuții mei s-o găsească pe tânăra care îmi transmisese avertismentul. În zadar. A fost de negăsit.

Până la urmă dădusem uitării întreaga poveste. Am fost arestat și condamnat la 25 de ani muncă silnică, pentru constituirea unui grup de luptă anticomunistă. Am ieșit din pușcărie și am ajuns în faza de-a mă aduce la C.N.S.A.S. să studiez dosarele. Într-unul dintre aceste dosare am găsit planul ticluit de Securitate pentru a mă lichida. Un locotenent major Zigu Averbuh, din Securitatea orașului Stalin (denumirea de atunci a Brașovului), ticluise împreună cu Dorin Covoran următorul plan: să fiu chemat de Covoran (numele conspirativ: Petrescu) la Făgăraș, în scopul întâlnirii cu Sofonea („Petrescu" îl asigura pe Averbuh că eu nu-l cunosc pe Sofonea, deci ei pot folosi această oportunitate); sosit la Făgăraș, trebuia să fiu cazat la Covoran acasă, iar a doua zi să fiu condus de Covoran în comuna Berivoi și cazat la un sătean cu numele de Monea Traian, și el informator al Securității; noaptea urma s-o petrec la Monea în casă, iar dimineața Monea mă transporta cu o căruță la pădurea comunei Berivoi; la marginea pădurii îmi indica o potecă pe care urma să merg cam jumătate de kilometru și ajungeam într-o poeniță; acolo urma să fiu așteptat de trei inși, dintre care unul era căpitanul Lucian Marina, șeful Securității din Făgăraș, iar ceilalți doi, îmbrăcați în veșminte de ciobani, erau, de asemenea, doi subofițeri de Securitate; ca parolă de recunoaștere, când mă vedea sosind, căpitanul Marina mă întreba: „De unde vii, mă?", eu răspundeam: „Din Vâlcea"; „Ce mai e nou în Vâlcea?", continua el; „În Vâlcea plouă", răspuneam eu; și atunci căpitanul îmi întindea mâna, spunând: „Eu sunt Sofonea"; ceilalți doi, cu care venise așa-zisul Sofonea, erau înarmați cu arme automate; dacă întrebam cine sunt și de ce poartă arme, falsul Sofonea îmi răspundea: „Sunt partizani de-ai mei și sunt înarmați pentru că aci, la poalele munților, sunt destul de dese patrulele Securității"; trebuia să fie cât mai amabil cu mine acest domn Marina și în primul rând să stabilească dacă sunt într-adevăr un dușman al regimului sau sunt mânat de-o anumită curiozitate, iar în acest scop să-mi puie aproximativ douăzeci de întrebări, printre care citez câteva – dacă am oameni care pot să-i treacă pe partizani în Iugoslavia, dacă prin prietenii mei pot asigura pe timp de iarnă cazarea partizanilor în diverse sălașe, dacă pot îndruma tineri dispuși să lupte în munți să se alăture partizanilor...

Se exprimă părerea în acest document că voi dori să-i câștig încrederea așa-zisului partizan și îi voi povesti despre oameni sau fapte care interesează Securitatea. Asupra acestor probleme Marina ar fi trebuit să insiste în mod deosebit și să memoreze cât mai multe date. Considerând că sunt dovezi suficiente că manifest o atitudine ostilă față de regimul comunist, urma să încheie discuția cu propunerea de-a ne întâlni din nou, la o dată care ar fi comunicată de Covoran. În momentul când mă întorc să plec din nou spre Monea, care mă aștepta la capătul potecii, cei trei urmau să deschidă focul asupra mea, apoi să mă dezbrace în pielea goală (cu indicația: „să i se scoată și șosetele"!), să-l cheme pe Monea și împreună cu acesta, toți patru, să mă care la căruță. Urma să fiu transportat la Făgăraș, unde să fie construită o estradă pe care să fiu întins gol-pușcă. Un afiș ar fi anunțat trecătorii că profesorul universitar din Cluj (catadicseau să mă avanseze: la vremea aceea nu eram profesor) a avut ghinionul ca în timpul unei excursii în Făgăraș să se întâlnească cu o bandă de tâlhari, care l-au împușcat și i-au luat și hainele. Astfel, trebuia să fac prin moartea mea propagandă regimului comunist...

Interesant este că în partea aceasta a documentelor, pe care o citeam, întâlneam destul de des numele conspirativ al unei fete: LILA. Este o caracteristică a activității scriptice a Securității de-a nu folosi numele reale ale celor despre care se face vorbire, ci se foloseau nume conspirative. Or, într-un loc, dintr-o neglijență de neînchipuit, numele LILA este dublat în paranteză de un nume care părea real – B. V. Cititorul va înțelege că nu pot să dau numele real a celei numite LILA. Cum directorul liceului din Făgăraș era Corneliu Ursu, fratele avocatului Romulus Ursu, m-am adresat acestuia, spre a se informa cine era această B. V. În scurt timp mi-a răspuns că a găsit-o: era o pensionară, fostă profesoară de biologie, fiica unui blănar din Făgăraș. Pe scurt, povestea ei: ca elevă de liceu, îl cunoscuse pe Sofonea și, ca niște tineri ce erau, s-au plimbat pe malul Oltului de vreo 2-3 ori, ținându-se de mână. Apoi Sofonea a fugit în munți și ea nu mai știa nimic despre el. Totuși, cineva văzuse această nevinovată plimbare și a comunicat-o Securității. Securitatea, bănuind că fata ar putea avea totuși o legătură oarecare cu Sofonea, a arestat-o. Au ținut-o cam două săptămâni în arest, supunând-o unei terori psihice și fizice, până când fata a cedat și a consimțit să devină informatoare. Făgărașul fiind un oraș mic, iar populația fiind în general ostilă regimului comunist, Securitatea nu putea crea case conspirative, pentru că secretul întâlnirilor nu putea fi asigurat. Dar sediile Securității și ale Miliției se aflau într-un fel de duplex. Puteai intra, de pildă, în sediul Miliției și, printr-o curte comună cu Securitatea, intrai prin spate la Securitate. Ieșirea se făcea pe aceeași cale. Fata apucase să dea câteva informații fără importanță despre colegi și colege, dar atâta tot. Cu prilejul așa-zisei vizite la Securitate, s-a întâlnit întâmplător și cu Dorin Covoran. Acesta, văzând că au afinitate ca informatori, a început să-i facă fetei curte. Între altele, i-a povestit și despre mine. Fetei nu-i plăcea de Covoran, pentru că acesta începuse din ce în ce mai mult să bea. Odată, ieșind de la Securitate, l-a văzut pe Covoran băut bine, acesta a intrat în vorbă cu fata noastră, iar ea, pentru a scăpa de avansuri erotice, a mutat discuția pe alt plan: l-a întrebat ce mai fac eu la Cluj. Covoran a avut o izbucnire aproape violentă: „Vine el la Făgăraș, dar de aci viu nu mai scapă!". Știrea aceasta o îngrozise. Văzuse în ochii lui Covoran o licărire sălbatică, de-a dreptul rău prevestitoare. Trecând peste micile turnătorii pe care le făcuse, LILA, cu frica în suflet, s-a hotărât să prevină o omucidere. Mă cunoștea din vedere, știa unde mă poate găsi, pentru că era într-un an terminal al facultății, așa că s-a urcat pe tren și a făcut ceea ce tocmai povestit. Se pune problema: de ce a renunțat Securitatea la planul ei? Pentru că cel care contrasemnase planul lui Zigu Averbuh, colonelul Crăciun, fusese mutat disciplinar de la comanda Securității orașului Stalin la Aiud, în calitate de comandant al închisorii. Eterna birocrație care domina și în Securitate... La Securitatea din Brașov se instalase un lung interimat, iar noul comandant, cu multe alte probleme la ordinea zilei, va fi uitat probabil planul în vreun fișier...

Astfel am scăpat întâmplător de la moarte, dar n-am scăpat de Dorin Covoran, care a intervenit decisiv peste câțiva ani în ceea ce privește destinul meu. Dar despre aceasta voi relata altădată.

În prima duminică de după Sf. Ilie, la Sâmbăta de Sus, ca în fiecare an, au fost comemorați luptătorii anticomuniști din Munții Făgărașului. *(Foto: Tita Barbu)*

ATITUDINEA MÂNTUITORULUI FAȚĂ DE LEGEA VECHIULUI TESTAMENT

INTRODUCERE

Dumnezeu, cel Unul în Fiinţă şi Întreit în Persoane, este mereu Acelaşi, ieri şi azi şi mâine şi în vecii vecilor. El a făcut lumea şi toate cele ce sunt în ea, şi în cele din urmă l-a făcut pe om, care, deşi zidit după *chipul* lui Dumnezeu şi menit să ajungă la *asemănarea* cu El, a căzut însă în păcat prin călcarea poruncii. Şi aşa a hotărât Dumnezeu ca Însuşi Fiul Său să ia firea omenească şi să vină printre oameni, pentru a le redeschide poarta îndumnezeirii.

În Sf. Scriptură se vorbeşte despre trei (aşa-numite) *Legi*: cea naturală, cea mozaică şi cea a harului (*Romani* 2, 14). Însă, în fapt, voia lui Dumnezeu e una, mereu aceeaşi şi valabilă pentru toţi oamenii: să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină (*I Timotei* 2, 4).

Atitudinea Mântuitorului Hristos faţă de Legea Vechiului Testament poate fi înţeleasă doar pornind de la ideea că nu există doi dumnezei, fiecare cu testamentul lui; Cuvântul lui Dumnezeu nu are termen de valabilitate, pentru că nici Hristos, precum vom vedea, nu reneagă Vechea Lege, ci o desăvârşeşte, o *upgradează* – dacă pot spune aşa, cu un cuvânt modern, poate nepotrivit, dar care descrie destul de cuprinzător ideea de bază. Trebuie să avem în vedere că Legea mozaică propriu-zisă începe cu Moise, dar Cel Care i S-a revelat acestuia ca fiind *Cel ce este* (*Ieşirea* 3, 14) este, în viziunea unor Sfinţi Părinţi, Însuşi Hristos, ştiut fiind că sintagma grecească *Cel ce este (o on)* se regăseşte în pictura ortodoxă în literele din aureola ce înconjoară Chipul lui Hristos. Începutul ambelor testamente sau *legi* este, aşadar, *Dumnezeu*.

Un alt aspect pe care aş dori să-l punctez este faptul că toţi creştinii, în mod tainic, recapitulează viaţa lui Hristos, sau, cum notează Părintele Stăniloae, parafrazându-l pe Sf. Maxim Mărturisitorul, că *Hristos suferă şi pătimeşte împreună cu noi potrivit cu suferinţa aflătoare în fiecare* [1]. De aceea omul credincios are ca model de viaţă pe Hristos (*imitatio Christi*) şi din atitudinea Mântuitorului Hristos faţă de Lege putem desprinde şi noi care trebuie să fie atitudinea creştinului faţă de Lege.

De asemenea, precizez că accentul va fi pus mai ales pe *Sf. Evanghelie de la Matei*, întrucât ea a fost adresată mai ales unei comunităţi evreieşti, fiind şi singura Evanghelie scrisă iniţial în aramaică: *Fie că aceasta (Evanghelia Matei) a fost scrisă la Ierusalim, fie în regiunea siro-feniciană care mărgineşte Galileea nordică, un fapt ne pare sigur: aceasta a fost alcătuită în şi pentru o comunitate în care elementul păgân era foarte slab (...), care trăia în vecinătatea unui iudaism în care fariseismul deţinea fără concurenţă catedra lui Moisi, care se considera drept parte integrală din poporul iudeu şi care-şi făcea o datorie din mărturisirea mesianităţii lui Iisus printre iudeii care refuzau această credinţă* [2].

[1] Pr. Dumitru Stăniloae, *Ascetica şi mistica Bisericii Ortodoxe*, EIBMBOR, Bucureşti, 2002, p. 241.
[2] Nadim Tarazi, „Iisus Hristos şi Legea mozaică", în *Ortodoxia*, an XXV, nr. 4/1973, pp. 621-622.

Vechiul Testament şi Noul Testament sunt amândouă parte a aceluiaşi întreg pe care îl constituie Sf. Scriptură. Cel Vechi nu are sens fără cel Nou şi cel Nou nu îşi arată toată frumuseţea fără cel Dintâi, pentru că Acelaşi Dumnezeu este Cel Care le-a dat pe amândouă. Cum notează şi Pr. Prof. Nicolae Neaga, *toată descoperirea cea din urmă este cuprinsă în Legea cea dintâi, pentru că Vechiul Testament este întâia expresie a Revelaţiei scrise şi, prin urmare, izvorul prim al tuturor dogmelor dumnezeieşti, pe care nu numai le anticipează, ci contribuie mult la pătrunderea lor* [3].

Totuşi trebuie precizat şi un ultim aspect, şi anume că, deşi Legea mozaică, fiind un dat de la Dumnezeu, nu e rea, ea şi-a îndeplinit scopul şi nu mai dă oamenilor posibilitatea mântuirii; ea a fost, cum o numeşte Sf. Ap. Pavel, *călăuză spre Hristos* (*Galateni* 3, 24), iar Hristos a împlinit Legea şi a desăvârşit-o, dându-ne o nouă Lege, mult mai *rafinată*: Legea harului. Acest fapt se poate lesne desprinde şi din cuvintele Sf. Ioan Hrisostom, care spune, referitor la unele cuvinte ale Mântuitorului de la *Matei*, cap. 23: *De ce n-a rânduit Hristos acestea pe temeiul Legii Harului, ci pe temeiul Legii lui Moise? Pentru că nu era timpul încă înainte de răstignire să vorbească desluşit despre ele* [4]. Legea şi-a atins scopul în Hristos, acum noul popor al lui Dumnezeu, creştinii, care îi include şi pe iudei, au o nouă Lege, care o include şi pe cea mozaică, dusă însă la un nou nivel, mult mai înalt, cum vom vedea mai ales în cap. 5 de la *Matei*, unde Mântuitorul scoate din rădăcină păcatul.

De la această idee a pornit, precum vom vedea, Mântuitorul Hristos în dialogul cu iudeii şi, mai târziu, membrii Bisericii, iniţial iudei, în dialogul cu păgânii – şi unii, şi alţii fiind acum chemaţi pentru a moşteni împărăţia veşnică.

LEGEA LUI DUMNEZEU ŞI LEGEA OMENEASCĂ

Prima idee care trebuie însă abordată este cea de *Lege*. La evrei *Legea* se cuprindea în cele cinci cărţi ale lui Moise – *Pentateuhul*--- – scrise sub inspiraţie divină, cunoscută ca *nomos* sau, mai uzual, *torah*; şi fiindcă *cuvântul torah derivă de la verbul* yarah *şi înseamnă „a arăta cu degetul, a învăţa"*, el redă ideea *că Legea respectivă cuprinde normele care aveau să reglementeze viaţa religioasă şi morală a poporului iudeu* [5]. Importanţa acestor prime cinci cărţi ale Sfintei Scripturi o notează Pr. Prof. Petre Semen: *În aceste cărţi sunt prezentate primele date ale revelaţiei divine care cuprind marile idei ale mântuirii: promisiunea unui izbăvitor, ideea mesianică şi pregătirea omenirii în vederea mântuirii prin poporul ales* [6].

[3] Pr. Prof. Nicolae Neaga, *Hristos în Vechiul Testament*, Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 32.
[4] Sf. Ioan Hrisostom, *Omilii la Matei*, EIBMBOR, Bucureşti, 1994, p. 820.
[5] Ierom. Dr. Modest Zamfir, „Atitudinea Mântuitorului faţă de Vechiul Testament", în *Ortodoxia*, an XXXV, nr. 1/1983 , p. 94
[6] Pr. Prof. Petre Semen, *Introducere în teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. Trinitas, Iaşi, 2008, p. 155.

Însă trebuie notat că Legea mozaică n-a fost dată dintru început ca un calup de legi pe care poporul, în mod spontan, a aflat că trebuie să le respecţe, ci ea a fost dată treptat, în cursul celor 40 de ani ai călătoriei prin pustiul Sinai, în funcţie de context şi de necesităţile poporului, acest din urmă fapt trebuind a fi reliefat: Legea nu a apărut din vreo dorinţă a lui Dumnezeu sau a lui Moise de a subjuga poporul, de a dovedi cine e mai puternic, ci ea a apărut, iniţial, ca răspuns la nevoile spirituale ale poporului evreu, care avea nevoie de îndrumare spirituală prin labirintul de culturi, zeităţi şi spiritualităţi ale popoarelor cu care a intrat în contact, scopul Legii fiind aşadar reglementarea vieţii poporului evreu la toate nivelurile şi având un singur ţel final: pregătirea unui popor care să menţină ideea mesianităţii curată şi din sânul căruia să iasă Mântuitorul. Spre exemplu, după eliberarea din Egipt se reglementează sărbătoarea Paştilor (*Ieşirea* 3, 14-20), se reglementează situaţia celor întâi născuţi (*Ieşirea*, cap 12). Probabil începutul *oficial (*dacă se poate zice aşa) al Legii îl constituie darea Decalogului (*Ieşirea*, cap. 20). De abia după aceasta urmează instituirea preoţiei, a cultului şi toate celelalte legi: ritualurile de curăţire, sabatul, distincţia animalelor curate şi necurate etc.

Însă trebuie să avem în vedere un aspect de o importanţă deosebită: evreii fac distincţie între *Tora* propriu-zisă şi *Tora Moşeh*. Aceasta din urmă reprezintă strict ceea ce Dumnezeu a revelat poporului evreu prin Moise, fără nici un adaos. Însă înţelepţii iudei au dezvoltat şi o lege orală în paralel, prin interpretarea, aprofundarea şi dezvoltarea celor scrise de Moise, iudeii având o concepţie foarte diferită faţă de creştinii de azi cu privire la Lege: *După înţelepţii Talmudului, care au făcut din ea principiul iudaismului, legea orală, transmisă de la învăţător la discipol, i-a fost comunicată de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai în acelaşi timp cu legea scrisă. Înţelepţii se bazau pe interpretarea versetului din Ex. 24, 12: "Domnul a zis către Moise: «Suie-te la Mine pe munte, că am să-ţi dau nişte table de piatră, Tora şi Poruncile pe care le-am scris pentru învăţătura lor»". Rabi Simon ben Lakiş spune: "Acest verset trebuie înţeles astfel: «tablele de piatră» se referă la cele Zece Porunci, «Tora», la Pentateuh, «Poruncile», la Mişna , «pe care le-am scris», la Profeţi şi la Hagiografe, iar «pentru învăţătura lor», la Ghemara, care au fost toate primite de Moise pe Muntele Sinai" (Ber. 5a). Termenul Tora desemna iniţial Pentateuhul, fiind extins ulterior la toată legea: scrisă şi orală* [7].

Deşi într-o primă etapă a fost interzisă scrierea acestor legi cu caracter oral pentru a păstra deosebirea de *Tora Moşeh*, totuşi, din cauza volumului şi a contextului istoric (mare parte din Lege era în pericol să se piardă), a fost transpusă în scris, dând naştere Mişnei, Talmudului şi altor scrieri. Se poate observa că, o dată cu trecerea timpului, legea omenească a ajuns să aibă prioritate faţă de Legea dată de Dumnezeu, precum susţineau chiar unii că *unui cuvânt al Pentateuhului se pot da 70 de interpretări de sensuri diferite, iar doar pe lângă observarea Decalogului se formează alte 248 de porunci obligatorii a fi îndeplinite şi 365 de oprelişti* [8].

În perioada Mântuitorului, aceşti învăţaţi care interpretau *Tora* au constituit ţinta mustrărilor Mântuitorului şi nu Legea în sine, pe care nu a reformat-o, ci doar a îmbunătăţit-o. Se impune, aşadar, o distincţie între cele două aspecte ale *Torei*: cel divin, revelat, care a avut un anumit rol amintit mai sus, pe care l-a dus la îndeplinire şi care a fost completată sau desăvârşită de Mântuitorul, iar pe de altă parte este tradiţia iudaică, Legea creată de oameni, condamnată cu severitate de Mântuitorul Hristos. Acestora Mântuitorul le zice, când ucenicii erau acuzaţi ☛

[7] *Enciclopedia Iudaismului*, Ed. Hasefer, Bucureşti, 2000, p. 194.
[8] Ierom. Dr. Modest Zamfir, *op. cit.*, p. 95.

că nu se spală pe mâini, că ei lasă porunca lui Dumnezeu și țin datina bătrânilor (*Matei* 15, 3); și tot în același context, făcând un rechizitoriu fariseilor, numește învățătura lor *plantă pe care n-a sădit-o Tatăl și care se va smulge* (*Matei* 15, 13). În episodul acesta, cu spălarea mâinilor, nu era vorba de o simplă spălare din motive de igienă, ci era *un ritual ce avea corespondent în spălările levitice prevăzute în Vechiul Testament, ritual care consta în spălarea mâinilor până la cot și chiar în îmbăieri sumare* **[9]**. Răspunsul Mântuitorului vine prompt: *Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om* (*Matei* 15, 11), adică, altfel spus, nu păcătuiesc cei care nu respectă legea bătrânilor, ci cei care calcă Legea dată de Dumnezeu.

În locul similar de la *Marcu*, cap. 7, este o remarcă foarte interesantă. Textul grecesc face referire la *koinos*, ce înseamnă și *normal, profan*, dar și *necurat* din punct de vedere ritual, de aceea în versiunea britanică chiar se traduce prin *defiled*, adică cu mâinile spurcate, nu nespălate. Asemenea și despre spălarea vaselor și altor obiecte din casă, care, din rațiuni igienice, au ajuns porunci rituale care înlocuiau cuvântul lui Dumnezeu, de a fi curați *pe dinlăuntru*, adică *sufletește* în primul rând.

Tot în același context, Mântuitorul face referință la o altă datină omenească prin care evreii înlocuiau Legea dată de Dumnezeu, și anume folosirea templului ca scuză de a nu ajuta pe părinți sau pe aproapele. El face chiar o paralelă în acest sens între cuvântul lor și cuvântul lui Dumnezeu: *Căci Dumnezeu a zis: Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, iar cine va blestema pe tată sau pe mamă, cu moarte să se sfârșească. Voi însă spuneți: Cel care va zice tatălui său sau mamei sale: Cu ce te-aș fi putut ajuta este dăruit lui Dumnezeu.* Și concluzionează: *Acela nu va cinsti pe tatăl său sau pe mama sa; și ați desființat cuvântul lui Dumnezeu pentru datina voastră* (*Matei* 15, 4-6).

În acest context le vorbește învățătorilor de Lege despre formalismul lor. La *Matei*, cap. 23, le spune că leagă *sarcini grele și cu anevoie de purtat* (v. 4) și în locul asemănător de la *Luca* 11, 46 spune că nici un deget nu se apropie de ele, ci doar le formulează pentru ca alții să le poarte. Grăitoare în acest sens este existența unei limite de deplasare, *tehum*, care nu îngăduia o deplasare mai mare decât până la sinagogă **[10]**. *Aceleași gânduri (de a fi lăudați de oameni) îi fac zeloși în a da zeciuială din izmă, mărar și chimen, zeciuială neprevăzută de Lege; fac aceasta pentru a suplini încălcarea unor porunci mai mari, care preconizau dreptatea, mila și fidelitatea* **[11]**. Trebuie notat că plantele amintite de Mântuitorul: *idyosmon, anithon* și *kyminon*, deși nu rele în sine, simbolizează *superficialitatea*, fiind toate aromate cu rol de a da *aparența* frumosului (în miros, gust sau decorație), fără a schimba în esență ceva.

Se poate desprinde, în linii mari, atitudinea Mântuitorului față de o parte a *Torei*, cea creată de oameni, care tindea să înlocuiască cuvântul lui Dumnezeu cu cuvântul bătrânilor și al învățaților. El condamnă formalismul, superficialitatea și înlocuirea cuvântului lui Dumnezeu cu cel al rațiunii umane.

HRISTOS ÎMPLINITORUL LEGII VECHIULUI TESTAMENT

Mântuitorul Hristos, după cum am arătat, a respectat Legea Vechiului Testament ca o Lege dăruită de Dumnezeu, recunoscându-i de multe ori autoritatea și importanța pentru progresul spiritual al credincioșilor. Mai ales în *Evanghelia de la Matei* de nenumărate ori se face referire la actele pe care le-a făcut Mântuitorul și în care s-au îndeplinit profeții, încât N. Neaga afirmă chiar că *biografia Mântuitorului se face nu numai după modelul Evangheliștilor, ci și după acea minunată schiță trasată de Duhul, care a grăit prin profeți. Toată descoperirea cea din urmă este cuprinsă în Legea cea dintâi* **[12]**. Încă din capitolul al treilea al *Evangheliei de la Matei* vedem că încă de la începutul ei activitatea publică a Mântuitorului este marcată de *împlinirea profețiilor*. În versetul 15 îi spune Sfântului Ioan că *trebuie să se plinească toată dreptatea*. Cuvântul folosit de Scriptură aici este *plirosai*, de la *pliro*, care înseamnă „a îndeplini, a umple", dar și „a perfecționa, a desăvârși". Același verb este folosit și în celebrul verset de la *Matei* 5, 17: *Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau Proorocii; n-am venit să stric, ci să plinesc.* Simion Todoran remarcă faptul că *din acest verset deducem ce înseamnă împlinirea la Sf. Evanghelist Matei și anume: nimic din Lege n-a fost schimbat și totuși totul este reformulat în funcție de o regulă de interpretare majoră: prioritatea celor două porunci ale iubirii. A împlini înseamnă continuitate și ruptură, prelungire și decalaj; noțiunile sunt dialectice* **[13]**. În *Evanghelia de la Matei* avem cel puțin 10 proorocii împlinite; primele patru sunt din perioada copilăriei Mântuitorului, însă de remarcat este faptul că verbul *pliro* stă acum la pasiv aorist: *pliroti – ca să se îndeplinească, s-a împlinit*. Pe baza acestor profeții se poate face o tipologie foarte interesantă Moise-Hristos. Mântuitorul a îndeplinit și slujirea profetică pe lângă demnitatea arhierească și cea împărătească.

Chiar una dintre proorociile mesianice din *Deuteronom*, cap. 15, face o referire clară la Proorocul – care va fi asemenea lui Moise, dar mai mare ca el. În seria numeroaselor profeții mesianice din Pentateuh, în *Deuteronom* găsim una dintre cele mai cunoscute atribuite lui Moise, rostită în cadrul unei cuvântări mai largi de avertizare a israeliților asupra pericolului religios pe care îl reprezentau popoarele idolatre. Textul profeției este următorul: *Prooroc din mijlocul tău și din frații tăi, ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeul tău: pe Acela să-L ascultați* (*Deuteronomul* 18, 15). După cum am precizat, Moise se adresa poporului care va intra în contact cu multe alte popoare păgâne, el trebuind să se individualizeze, să-și păstreze credința. „Nabi" (de la *a comunica o știre*) era un vestitor al voii divine, diferit de profeții popoarelor și zeilor lor. *În cazul de față, însă, Moise nu face aluzie la profeți în general, pentru că folosește substantivul* nabi *la singular* **[14]**, ci el se referă la Unul singur, un profet al Domnului *care excelează prin grandoarea lui, căci altcumva nu era necesară prevestirea solemnă a Lui și compararea cu marele Moise* **[15]**. Faptul că va fi „ridicat de Dumnezeu" întărește cele spuse, iar faptul că va fi din *frații lor* israeliți subliniază și firea omenească a lui Hristos. Evreii au considerat că acel profet de care vorbea Moise ar fi fost Iosua, sau Ieremia, sau alții, dar nici unul dintre ei nu a împlinit cuvintele lui Moise, de aceea ei se aflau chiar în timpul Mântuitorului în așteptare, memorabile fiind cuvintele adresate de farisei Sfântului Ioan Botezătorul: *Tu ești Proorocul?* (*Ioan* 1, 21). Pentru a ne feri și pe noi, creștinii, de astfel de tâlcuiri eronate și pentru a putea și noi *Pe Acela să-L ascultăm*, cum zice și Sf. Chiril al Alexandriei, *nu vom urma tâlcuitorilor de semne (...), ci luând conducător în toate pe Hristos, Cel Care S-a făcut pentru noi prooroc și om ca noi, de la El vom primi cunoștința celor trebuincioase și lângă El vom rămâne, aruncând departe de noi proorociile mincinoase ale dracilor și disprețuindu-le.*

Contextul nașterii lui Moise nu poate să nu fie asemănat cu cel al nașterii cu trupul a Mântuitorului: ura lui Irod determină fuga în Egipt și uciderea atâtor prunci evreiești, dar aduce aminte și de aruncarea pruncilor evreilor în apa Nilului (*Ieșirea* 1, 22). De asemenea, vedem aproape aceeași poruncă dată de Dumnezeu lui Moise: *După atât de multe zile a murit regele Egiptului care prigonise pe Moise, și Domnul a grăit aceasta lui Moise în pământul Madian: "Scoală și întoarce-te în Egipt, că au murit toți cei ce căutau sufletul tău!"* (*Ieșirea* 4, 19), dar și lui Iosif: *Scoală-te, ia Pruncul și pe Mama Lui și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia sufletul Pruncului* (*Matei* 2, 20). Precum se observă, *acest ansamblu de asemănări este destul de sugestiv și arată că istoria lui Moise poate fi considerată efectiv o prefigurare a copilăriei lui Iisus* **[16]**. Plecarea din Egipt și Botezul au fost văzute de unii ca o retrăire a istoriei poporului Israel în viața Mântuitorului **[17]**.

Dacă aceste etape ar putea fi contestate totuși, ca fiind doar rezultatul contextului istoric asemănător, evidența evenimentelor și faptelor din timpul maturității lui Iisus nu pot fi contestate.

Încă din primele momente ale activității Sale publice, Mântuitorul afirmă deschis faptul că n-a venit să strice Legea: *N-am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să plinesc* (*Matei* 5, 17). Însă Mântuitorul dă un sens adânc cuvintelor ce urmează: *Adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul sau pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece până ce se vor face toate* (*Matei* 5, 18) **[18]**. În sens literal, Mântuitorul arată faptul că Legea are o valoare incontestabilă, poruncile de bază fiind iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui. Însă într-un sens secundar, se poate înțelege și faptul că Mântuitorul îndeplinește toată Legea mozaică *până ce se vor face toate*, iar în viziunea Sfinților Părinți Învierea Mântuitorului apare ca o nouă creație, după cum spune și una dintre cântările Canonului pascal: *Acum toate s-au umplut de lumină, și cerul și pământul și cele dedesupt*. Legea are ca valoare de bază veșnică iubirea, ca reflexie a iubirii intratreimice revărsate și spre oameni, iar partea de ritual, de jertfă care anticipa Jertfa cea adevărată, avea doar un rol pedagogic, de conștientizare a stării de păcat etc, dar nu avea putere mântuitoare.

Iisus a împlinit Legea și profeții, îndeplinind și toate preceptele iudaice referitoare la viața religioasă a poporului evreu. Se prezintă încă de mic la Templul din Ierusalim, inclusiv la tăierea-împrejur. El chiar numește Templul *Casa Tatălui Meu* (*Ioan* 2, 16) și l-a frecventat încă din copilărie (*Luca*, cap. 2). Râvna pentru Templu chiar îl determină să pună mâna pe bici și să-i izgonească pe negutătorii care își făcuseră *sediu* acolo, vânzând materiale pentru jertfă și transformând astfel ritualul într-o afacere (*Matei*, cap. 21).

Se poate vedea așadar din faptele Mântuitorului că nu a condamnat Legea niciodată, nu a desființat-o, ci doar a spiritualizat-o.

(Va urma)

Caesar ARONET
(student la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae" din Iași)

---

[9] *Ibidem*, p. 100.

[10] *În zi de Sabath sau de Yom Tov a nu se trece de limita(calea) Sabatului, adică o distanță de nu mai mult de două mii de cubiți (aproximativ trei sferturi de milă) de la locul unde cineva s-a stabilit pentru Sabath sau Festival* (extras din Rabi Gersion Apeal, *The concise code of Jewish Law*, vol. 2, Ktav Publishing, 1990, pp. 399-400).

[11] Ierom. Modest Zamfir, *op. cit.*, p. 102.

[12] Pr. Prof. Nicolae Neaga, *op. cit.*, p. 32.

[13] Pr. Lect. Simion Todoran, „Iisus și Vechiul Testament", în *Credința Ortodoxă*, an I, nr. 2/1996, p. 90.

[14] Pr. Prof. Petre Semen, *op. cit.*, p. 143.

[15] Pr. Prof. Dr. Nicolae Neaga., *op. cit.*, p. 46.

[16] Pr. Lect. Simion Todoran, *loc. cit.*

[17] *Ibidem.*

[18] ***Iota** este litera grecească corespunzătoare literei **Iod**, cea mai mică din alfabetul ebraic; termenul cirtă, prin care este tradus grecescul **keraia** este folosit de Mântuitorul pentru a desemna accentele și vocalele limbii ebraice. Este cunoscută însemnătatea unei litere și chiar a semnelor diacritice la stabilirea sensului unui cuvânt în limba ebraică* (Ierom. Modest Zamfir, *op. cit.*, p. 97).

FILMUL «AGORA» DE ALEJANDRO AMENÁBAR: O IMPOSTURĂ ISTORICĂ DE PROPORȚII

De la începuturile cinematografului, numărul filmelor explicit antireligioase l-a prevalat cu mult pe cel al specialiştilor dispuşi să le amendeze. Situaţia nu s-a schimbat nici azi, cu toate că steagurile politice sub care defilează marile industrii de film nu mai arborează zvastica ori secera şi ciocanul. Pe de altă parte, frica de a fi acuzată de "spirit inchizitorial" şi bigotism (?!) determină critica la o extremă reticenţă în demascarea instigărilor la ură şi discriminare religioasă, ori a gogonatelor imposturi istorice (precum cea a lui James Cameron din "Mormântul pierdut al lui Iisus", sau în ecranizările după Daniel Brown).

Unul dintre cineaştii nefast consacraţi în această opţiune este spaniolul Alejandro Amenábar, autorul răsunătorului *Mar adentro*/ "Marea dinlăuntru" (2004), o tulburătoare şi subtilă pledoarie pentru eutanasie, îmbrăcată în ambalajul unei drame psihologice complexe şi seducătoare, laureată cu cele mai prestigioase premii.

Dar iată că multioscarizatul cineast nu se mulţumeşte cu postura (avantajoasă) de liber-cugetător, militant pentru drepturile omului, ci o îmbrăţişează făţiş pe aceea de luptător angajat împotriva credinţei în general, a creştinismului în special, dar mai ales a adevărului istoric şi a... bunului simţ scenaristic. Oscarurile obţinute i-au permis să se angajeze, împreună cu co-scenaristul Mateo Gil şi cu producătorii Fernando Bovaira şi Álvaro Augustín, în aventura unei superproducţii istorice costisitoare (50 mil. euro), *Agora*, o descindere în labirintul de conflicte politice şi religioase ale Alexandriei elenistice (secolul IV d. H.). Perspectiva virulent anticreştină abordată este probabil cea care le-a dat realizatorilor speranţa că... "investiţia va fi recuperată"! Numai că ambiţia a surclasat cu mult competenţele în domeniu şi cheful de documentare ale echipei artistice, convinsă probabil (de un Cameron, de un Daniel Brown şi de alţii) că orice impostură istorică, dacă e politic-corectă, e salutată de spectatori şi de industria filmului. Dar nu e tocmai aşa, mai ales când tendenţiozitatea imposturii se bate cap în cap cu pretenţiile elucubrante, ridicole şi contradictorii ale realizatorilor. Încercaţi să vizualizaţi, în termeni hollywoodieni, subiectul filmului din prezentarea făcută chiar de Amenábar: "*Agora este povestea unei femei, a unui oraş, a unei civilizaţii şi a unei planete.* ***Agora*** *este o planetă pe care trebuie să locuim împreună. Am căutat să punem în evidenţă realitatea umană în contextul tuturor speciilor de pe Pământ, iar Pământul în context cu Universul, oamenii, care sunt ca nişte furnici pe Pământ, iar Pământul ca o minge între multe alte stele*". Da, filmul este o cacealma, pentru că piesele-cheie care-i lipsesc sunt focala (sau perspectiva) şi subiectul.

Stabilirea subiectului poate fi ea însăşi subiectul unei hermeneutici: filmul este despre o fecioară savantă, filozoafă neoplatoniciană, Hypatia din Şcoala Alexandrină a Egiptului (personaj real, interpretat în film de actriţa Rachel Weisz), şi despre concurenţa a doi elevi ai acesteia la mâna ei; despre cum Hypatia renunţă atât la iubirea ambiţiosului aristocrat Orestes (alt personaj real), pentru a se dedica studiului mişcării planetelor, cât şi la oferta celuilalt pretendent de a se converti de conivenţă la creştinism; despre Biblioteca Alexandrină în sine şi despre una din incendierile acesteia (la sfârşitul secolului IV), atribuită unor fanatici creştini; despre luptele dintre "hoardele" de creştini, iudei şi romani (aşa cum numai un împătimit al MTV-ului, care nu a citit niciodată o carte de istorie antică, şi le-ar imagina); despre lapidarea Hypatiei de către o altă "hoardă" de creştini (fapt consemnat, se pare, de doi istorici ai epocii, Socrate Scolasticul şi Eunapius de Sardis), dar şi despre veşnicul conflict dintre ştiinţele liberale, care înnobilează şi mântuie, şi religiile înrobitoare şi obscurantiste. Că filmul este un mare fiasco – e puţin spus.

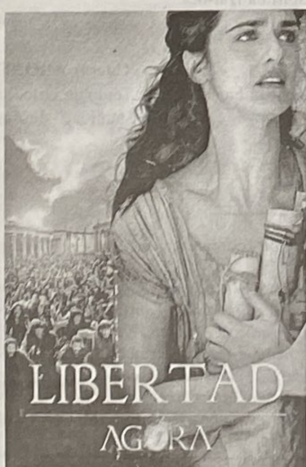
Să fim bine înţeleşi: o oarecare distanţare de veridicitatea istorică nu e neapărat un păcat; inadvertenţe istorice se găsesc în multe opere-reper ale literaturii universale şi filmului. Mari creatori (de la Shakespeare la Tarkovski) îşi permit să "modeleze" detalii ale istoriei în favoarea ideii dramatice, fără a compromite evenimentul evocat. În termeni juridici, o fac cu "bună credinţă". Reaua credinţă apare când, mizând pe ignoranţa sau neatenţia auditoriului, detaliile sunt modificate pentru a impune intenţionat un sens străin, chiar opus celui al evenimentului evocat. În semiotică se numeşte "deturnare semantică", iar în termeni juridici: *rapt, calomnie, impostură*.

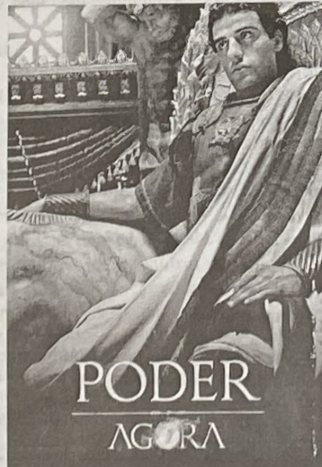
Filmul a fost amendat pentru anticreştinism până şi de cronicarii cel mai puţin interesaţi de credinţă; recursul la creştinofobie e cu atât mai evident cu cât filmul e mai lipsit de structură şi logică scenaristică. Povestea se răsfiră între planuri narative şi teme multiple, pe care nici regizorul, nici co-scenaristul nu le mai ţin sub control: tema fecioarei dedicate virtuţilor, înţelepciunii şi ştiinţei – motiv antic grecesc, exaltat mai târziu de renascentişti şi romantici; tema Bibliotecii – fără apanajul mistic borgesian, ci ca simplu (şi ipocrit) stindard al ataşamentului pentru erudiţie (dacă ar fi fost real, filmul n-ar fi arătat astfel!); şi tema "eternului" conflict dintre progresism şi obscurantism – primul, ataşat prin definiţie partizanilor lui Euclid, iar cel de-al doilea, discipolilor lui Hristos şi ai oricărei teofanii.

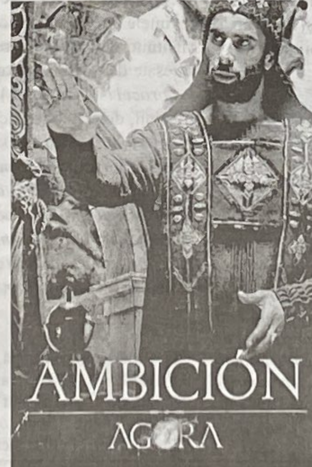
Este uimitor cum regizorul atribuie Veacului de Aur al creştinismului, care a dat marea Şcoală Patristică Alexandrină şi despre care a curs atâta cerneală, clişeele Inchiziţiei, războaielor religioase medievale ori Conquistei spaniole, ba chiar obsedantelor decenii totalitare!!! În viziunea sa egalizatoare, creştinismul, după trei veacuri de mucenicie şi catacombe, s-ar fi adoptat în masă, asemeni carnetului de partid, din oportunism ("Trebuie să fii de partea puterii", sugerează fostul sclav al Hypatiei, Davus, convertit de curiozitate la creştinism şi ajuns peste noapte episcop), martiriul nu ar fi decât joc fachiric (ne arată predicatorul Ammonius, ce ţopăie ca un derviş prin jăratec, instigă la ură, acoperindu-se viclean cu citate evanghelice, şi se laudă că Dumnezeu îi vorbeşte tot timpul), iar omiliile, o sforăitoare polilioghie de partid. Gesturile şi facies-urile grupurilor de creştini amintesc de cele ale papuaşilor dintr-un ritual orgiastic ori, în cel mai bun caz, de ale suporterilor la un meci de fotbal. Culmea "subtilităţii" regizorale e atinsă când momentul prohodirii unui episcop – personaj episodic, neutru în film – este acompaniat sonor de un apăsător bâzâit de muşte (procedeu deloc original, de altfel)... Alături de atâta ură, obtuzitate şi ignoranţă, orice elogiu al Palas-Athenei îşi deconspiră singur duplicitatea, lovit chiar de paloşul, intolerant la ipocrizie, al olimpienei fecioare!

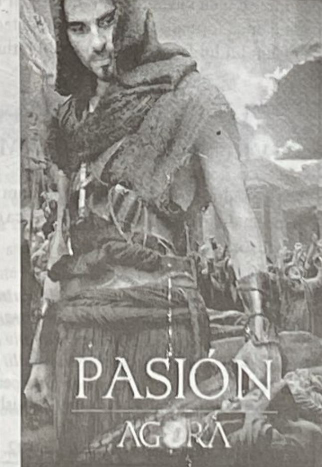
Elena DULGHERU

(Text preluat de pe blogul autoarei)

CEALALTĂ FAȚĂ A EXILULUI (6)

Erast CĂLINESCU

Amărâta joacă a veveriței...

O veveriță închisă într-o cușcă rotundă, care se învârtește pe un ax atunci când veverița aleargă pe gratii ca pe o bandă rulantă. Lumea o privește și exclamă: "Ce frumos se joacă veverița!"... O distracție care se oferea pe vremuri, prin târgurile americane.

"Joaca" bietei ființe însă, era o căutare: căutarea unei soluții de ieșire din cușcă. Cam așa ca și căutările mele. Iar admiratorii mei erau cei care exclamau: "Ce noroc pe el că a ajuns acolo!"... Dar să trecem la subiect.

Îmi spusese cineva că o companie de "depanneuri" (băcănii deschise peste orele celorlalte prăvălii) caută gestionari, indiferent de pregătire, dar să aibă statutul de "rezidenți" în Canada. Și cum eu nu eram încă, i-am pasat ideea lui Stan, un "fost director" prin comerțul exterior din RSR, cu gândul de a lucra și eu cu el, ca asociat. Era un tip negricios, solid și păros până pe limbă, care plecase "în interes de serviciu" și care cam mirosea a "epoleți albaștri" de securist. Împreună cu el, eram invitat adesea în casa lui Anton, despre care voi afla mult mai târziu că "băieții" de la consulatul RSR, îl salutau cu "Să trăiți!" și care, în particular, era om de afaceri, ceea ce nu-l împiedica să-și exercite misiunea de trăgător de limbă pentru refugiații politici. La București, lucrase și el în comerțul exterior comunist, ca și amicul Stan.

Peste câtva timp am aflat însă că Stan luase singur o prăvălie, că lucra câte 16 ore pe zi și că nu mai putea, așa că ceruse ajutor de la nevasta lui Anton, ca să se mai poată odihni și el. Deci Stan îmi furase ideea și lucra acum fără mine. Câștigul meu cel mare a fost, însă, că Dumnezeu m-a ferit de o asemenea tovărășie...

Așa l-am cunoscut pe Stan. Dar nici cu Anton n-a fost să fie altfel.

Era o iarnă grea, canadiană. Ajutorul social era cam slăbuț și nu găsisem nimic de lucru, în completare, nici măcar pe la prăvălii. Îmi zice unul: "Măi, să știi că unii bătrâni neputincioși caută un plimbător pentru câinii lor, pe vremea asta. Pune și tu niște afișe!". Zis și făcut! Afișele mele, în franțuzește și în englezește, au apărut pe copacii unui pârculeț al câinilor. Dar timpul trecea și mă temeam că se îndulcește vremea și scap și "munca" asta, care se plătea cu câte 10 dolari pe oră!

Dar, tocmai când începusem să pierd orice speranță, mă trezesc cu un telefon de la o doamnă, care mai întâi își laudă potaia, de ziceai că vrea s-o vândă, apoi mă întreabă dacă sunt un iubitor de câini, căci pentru dânsa Rex al este tot ce are mai drag pe lume! Și cum pricepeam deja un pic de *marketing*, i-am spus și eu că sunt un prieten al câinilor și că, până să ajung în Canada, am avut mereu câte un cățel (ceea ce n-a fost chiar o minciună) și că va fi foarte mulțumită de serviciile mele. Dar probabil că asigurările mele au declanșat o schimbare a tonului plângăreț al babei într-un ton aspru de *boss* și mi-a spus că afacerea noastră poate fi realizată numai dacă îi voi aduce o recomandare de la un om de încredere, ca nu cumva să rămână fără odorul ei.

Și cum nu cunoșteam alt om mai de încredere decât pe Anton, m-am prezentat la el și i-am cerut să mă ajute. "Prietenul" meu m-a rugat însă să nu mă supăr, căci multe s-ar putea întâmpla cu numitul Rex, de exemplu s-o ia la goană, îndrăgostit, după vreo cățea, fapt care i-ar putea dăuna prestigiului său de om de afaceri, așa că nu-mi poate da recomandarea...Concluzia mea a fost că eu, venit de ACOLO cu un doctorat în științe, nu prezentam AICI nici măcar atâta încredere cât să plimb un câine...

Aceasta mi-a fost încă o lecție de viață pentru credulitatea mea, pentru încrederea mea în oameni și mai ales în unii români dubioși.

Și tot alergând cu tenacitate pe zăbrelele cuștii, așa ca veverița, am aflat un inginer de prin Timișoara, o altă figură, care spunea că îi e atât de dor de nevastă-sa că abia așteaptă s-o întâlnească și ... să-i tragă o mamă de bătaie! În paranteză spus, greu mai găseai vreun imigrant întreg la cap: ori că numai din ăștia au venit, ori că stresul de aici i-a scrântit!...

Inginerul meu s-a învoit și am "luat" împreună o prăvălie. O mie pe lună nu era deloc rău. Încă nu văzusem atâția bani la un loc! Deși era muncă multă și lucram totdeauna singur în prăvălie: o tură inginerul, una eu. Necazul era că peste drum era o școală și în pauza mare o bandă de golani își făceau practica de viitori hoți în băcănia mea. Tehnica era următoarea: unul, mai prietenos, știind că eu nu pot părăsi casa, venea la tejghea și "negocia" ceva cu mine, de exemplu să-i vând 1-2 țigări dintr-un pachet, ceea ce n-aveam voie să comit. În acest timp, ceilalți operau printre rafturi și își umpleau buzunarele cu ciocolate și bomboane. Apoi, ieșiți afară, pe trotuar, îmi arătau prin vitrină ce au furat și își băteau joc de mine. Dar ... clientul nostru – stăpânul nostru! N-aveam cum să nu-i primesc înăuntru... Eram, spionați mereu de "câinii" de la compania de dughene. Își opreau mașina peste drum și supravegheau, cu binoclul, ce se întâmplă în prăvălie. De exemplu, nu aveam voie să stăm de vorbă cu cineva care nu a venit să cumpere. Un terțip practicat de aceștia era și acela de a trimite pe câte unul care ne cerea țigări pe datorie sau să-i împrumutăm zece dolari. Periodic și inopinat, se prezenta câte o echipă de la o firmă angajată de ei, să facă inventarul, dar așa, ca să constate cât mai multe lipsuri, care ne erau imputate nouă și, în plus, compania mai primea, pentru pagubă, și bani de la asigurări.

Pentru mine nu era deloc ușor, pentru că lucram de la prânz până la miezul nopții, apoi trebuia să merg pe jos (căci autobuzele nu mai circulau) cu săculețul cu încasări și să-l depun în tomberonul unei anume bănci. Asta îmi amintește de o noapte când mi s-a telefonat să vin urgent la un spital, căci unchiul meu e într-o stare gravă. Avea 81 de ani, venise cu trenul din SUA și suferise un infarct, într-o gară din Montréal. Nu mai erau paturi libere și l-am găsit pe o targă cu roți, în culoarul spitalului, ancorat la perfuzii și mascat cu oxigenul pe față, că abia l-am recunoscut! Era pe la două noaptea și eram cu săculețul prețios la mine. Unchiul m-a recunoscut și a înțeles situația, așa că m-am grăbit să mărșăluiesc vreo oră până la banca cu pricina. Căci, dacă banii nu apăreau dimineața în evidențele băncii, patronii erau în stare să-mi trimită poliția, să mă întrebe de sănătate. Cînd am ajuns la bancă, săculețul nicăieri! În zăpăceala, emoția și oboseala mea, îl uitasem la spital. Haide înapoi, băiete!... Unchiul dormea dus, cu săculețul meu la picioare... Infirmiera, cu degetul la buze, îmi spuse să nu-l deranjez, căci e mai bine...

Toate aceste șicane și împrejurări ne-au făcut să abandonăm afacerea noastră, bineînțeles nu fără a ni se reține lipsurile reale și virtuale din inventar: așa, ca să simțim despărțirea...

Nu departe de mine, ochisem o poartă sculptată ca prin Ardeal, pe care scria ungurește: *Isten Hozott*, adică "Doamne Ajută". Era o prăvălie modestă, ai cărei pereți erau acoperiți de vechi rafturi, ticsite de pungi cu ceaiuri medicinale, făinuri, fructe uscate, pomezi și tincturi, toate "bio", cum s-ar spune azi, dar cine știe de când... Acolo l-am cunoscut pe domnul Ianoș, o persoană în vârstă, cu alură europeană – un detaliu reconfortabil pentru mine –, cu preocupări intelectuale și ... comerciale. Ne înțelegeam în germană, întrucât dumnealui fusese, ani de-a rândul, diplomat la ambasada Ungariei din Viena. Soția lui era o "rusoaică albă" (adică nu roșie), dintr-o familie de bogătași fugiți prin 1917 din calea tăvălugului bolșevic. O doamnă energică, intransigentă și posesivă – însușiri care făceau ca în casă să cânte găina.

Ianoș-Baci m-a simpatizat de la început și, ca să-mi demonstreze că aici, dacă ai un pic de cap, nu poți muri de foame (decât dacă faci greva foamei, dar ... n-ai pentru ce!), mi-a povestit cum a prostit lumea scriind o carte despre grafologie, domeniu despre care n-avea habar. Carte care s-a vândut foarte bine...

Acum, preocuparea sa principală se putea rezuma în patru litere: IFIC. Ceva cam nebulos pentru mine, și poate și pentru el, căci era vorba de International Food Information Council. El se ocupa cu elaborarea unor simboluri care să exprime componentele de tot felul ale alimentelor și care, apoi, urmau să fie înscrise, obligatoriu, pe ambalaje, în scopul informării consumatorilor. Acțiunea era finanțată de către societatea "Rotary", despre care urma să aflu, cu mult mai târziu, ce hram poartă. Eu îi puteam fi util, având oarecari cunoștințe în industria alimentară, așa că mă plătea săptămânal cu o sumă modică, dar care îmi acoperea cheltuiala pentru hrană. Ianoș-Baci era simpatic și sfătos, îmi mai dădea de lucru și acasă, ba mă mai lua cu el și prin câte un sfârșit de săptămână, pe la o pădure, unde avea un teren pe care mai era câte ceva de făcut. Din păcate, însă, treaba n-a funcționat decât vreo trei luni, și anume până ce rusoaica a aflat că mă plătește, așa că am alunecat și de pe schema lui Ianoș-Baci...

Și astfel, m-am întors la meseria de vânzător, care nu pot zice că îmi displăcea, pentru că veneam în contact cu oamenii, le cunoșteam mentalitatea și năravurile, iar uneori reușeam să leg chiar și câte o relație. Adică, nu mă mai simțeam atât de izolat de societatea în care trebuia să mă integrez.

De astă-dată *boss*-ul meu era un tânăr evreu din Maroc, care nu-și cam afla loc în comunitatea sa și pe care îl chinuia cumplit un psoriazis. Uneori, mă mai ajuta "la tejghea" și soră-sa, o fată de o frumusețe rară, pe care o aducea la muncă și o ducea acasă un brunet atletic, la volanul unui Mercedes negru. Era comunicativă și îmi mai povestea de-ale lor, de prin Maroc, de unde plecaseră de teama accentuării antisemitismului localnicilor. Îi plăceau fructele și când o dăscăleam să nu le mănânce nespălate, îmi răspundea cu un aer nostalgic că în Maroc soarele este cel care dezinfectează, cu razele sale, toate cele...

Într-o zi, m-am pomenit cu un nou ajutor, un tânăr evreu care tocmai venise ca refugiat politic din Israel. Căci nu vroia să fie înrolat în armată și să meargă la război. Vroia să-și trăiască viața, nu să moară! Era venit de două zile, iar comunitatea evreiască din Montréal nu l-a tratat ca pe un dezertor, ci i-a sărit imediat în ajutor, cu locuință și *job*. Un exemplu de solidaritate națională, care ar trebui să le dea de gândit altora, care pun pe primul plan apartenența politică...

Lucram opt ore și treaba mergea destul de bine. Îmi făcusem chiar și prieteni printre cumpărători, cu care făceam schimb de păreri și de cărți. Dar toate au un sfârșit... Într-o noapte cu un viscol cumplit, lucram singur. Șeful mă sunase să ascund "banii mari". Îmi ziceam că are el vreo socoteală... Treaba lui! "Experiența canadiană" mă învățase să nu pun întrebări. Nu erau mulți: vreo 400. Cu viscolul, nu ne călcaseră pragul prea mulți. Nu venise nici cel cu ranița neagră care își cumpăra în fiecare vineri seara toate săptămânalele porno, ca să le aibă în *weekend*...

Mai aveam o oră de lucru. Deodată intră, agale, doi tipi, cu căciulile înfundate pe frunte și cu fețele acoperite de fulare. Unul vine ușurel lângă mine, la casă, iar celălalt se postează în fața mea, cu cotul pe tejghea, așa ca să văd, în mânecă, un capăt de țeavă îndreptat spre mine. Nu m-am speriat, căci aveam instrucțiuni precise, în sensul că pe companie ar costa-o mai mult dacă m-aș opune și aș "cădea la datorie" decât dacă deschid casa și le dau banii. Așa că, văzându-i așa grăbiți, nu i-am mai întrebat ce fel de țeavă era aia din mânecă și am deschis casa, au golit-o, au mai căutat pe dedesubt, m-au înjurat și au plecat. Bieții de ei, găsiseră doar 130 dolari: mai mare daraua decât ocaua! În patru minute a venit poliția! Ce se întâmplase? Un trecător văzuse scena prin vitrină și le-a semnalat-o. Doi polițiști tineri și veseli că au avut parte de un "eveniment" în timpul cartului lor.

- De ce rasă erau hoții, albă sau neagră?
- Habar n-am, căci erau mascați cu fularele.
- Erau francofoni sau anglofoni?
- Cred că erau anglofoni, căci, la ieșire, m-au "salutat" cu un *Fuck you*!
- Suma furată?
- Circa 130 dolari.

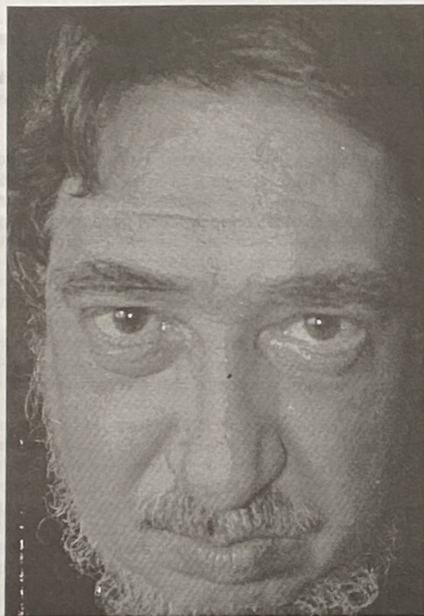
Polițaii au făcut haz și mi-au lăsat o copie după un proces verbal. L-am sunat pe șef și a fost mulțumit că nu le-am dat și cei 400, ascunși...

La vreo zece zile, într-o dimineață, am găsit vitrina spartă cu un bolovan respectabil și toate țigările furate: volum mic și valoare mare. Pasămite încă nu apăruseră *laptop*-urile...

Așa că iubita noastră companie ne-a dat papucii, sub pretextul că frecvența *hold-up*-urilor era cam suspectă. Bineînțeles, fără să ne acuze, căci puteam să-i dăm în judecată... Vivat orânduirea capitalistă!

POEME NEPTICE (IV)

RĂZVAN CODRESCU

AVVA ŞI ÎNGERII

Acelui avvă Getikós i-au spus,
căci se trăgea din Pontul unde-odată
Andrei, întîi-chematul lui Iisus,
a răsădit credinţa-adevărată.

Şi povestesc de dînsul cei bătrîni
că mulţi veneau să-l caute-n pustie,
dar l-aşteptau şi şase săptămîni
să ias-un ceas afară din chilie.

Cît n-aţipea, el se ruga întruna
şi gropi făcuse cu genunchii-n stei,
iar îngeri de-au venit să-i dea cununa,
a aruncat cu cîrja după ei.

"Să-mi daţi cununa Domnul v-a trimis
cînd copţi voi fi de marele soroc,
dar voi trăind pe veci în paradis,
de-al vremii mers habar n-aveţi deloc!

Mai trebui timp şi zdroabă, căci păcatul
atîrnă greu cît anii mei pierduţi
şi nu voiesc să creadă Nefîrtatul
c-am tîlhărit cereştile virtuţi.

Tu, Doamne, ştii ce zic, deşi eşti gata
să pui înaltă mila Ta proptea
neyredniciei mele ce lăsat-a
mai mult pe Tine crucea ei cea grea.

Nu-s nesmerit, ci doar pornit pe mine
şi rîvnitor de dragul Tău să-mi fac
pînă la capăt lenea de ruşine,
spre-a nu părea de-atîta dar sărac.

Nu vreau vrăjmaşul mîndru să rămînă
că n-ai avut în mine cît ai pus,
ci crunt să ardă-n ciuda lui bătrînă,
pe jaru-ndreptăţirilor de sus!".

Tîrziu, cînd fu măsura lui deplină,
sui şi avva Getikós la cer,
dar zic cei vechi că vreme nu puţină
s-a mai căit în hruba lui stingher.

Şi azi pe stîncă urma se mai vede
a cîrjei azvîrlite cu năduh...
Poveste-o fi, dar celui care-o crede –
ferice lui de-a fi sărac în duh!

LA AVVA-N PRAG

La avva Nil stau diavolii ciopor,
din fund de rîpă pînă-n vîrf de grui,
şi ar crăpa în patru spiţa lor
de-ar fi-n pustie toţi asemeni lui.

De ani întregi îl tot pîndesc, cu ură,
să-l prind-o clipă-n rugă lenevind;
bucate-i năzăresc, şi băutură,
şi baiadere doldora de jind.

Iar noaptea, ca să-l sperie măcar,
iau chip hidos de scorpii şi balauri,
încing pietrişul şi-l prefac în jar,
ori se întrec să urle pe coclauri.

Dar orişicît l-ar bîntui, drăceşte,
de rîs se fac la gura hrubei sale,
căci sabie de foc îi dogoreşte
şi val de rugi îi mătură din cale.

Vor să-l muncească şi-s munciţi de el,
şi fierbe ciuda-n ei cu boloboace,
dar nu le scade-afurisitul zel
şi nu i-ar da în ruptul cozii pace!

Şi zic să fi venit la el odată
un frate tînăr ca să-i ceară sfat,
şi-n traista lui, pe umăr atîrnată,
un drac viclean atunci s-a furişat.

Iar cînd să intre fratele-n chilie,
îi zise avva: "Lasă traista-afară!".
Şi-acela zise: "Ba iertat să-mi fie,
dar am canon s-o port ca pe-o povară

şi nici o clipă să n-o las din spate,
că-n ea un bolovan atîrnă greu,
ce-mi aminteşte multele păcate
cu care L-am mîhnit pe Dumnezeu".

Şi avva: "Dreptu-i drac la drac să tragă".
Dar fratele nimic nu pricepea...
"De-ţi porţi aşa căinţa în desagă,
n-ai trebuinţă de povaţa mea.

Fă cale-ntoarsă şi grăbeşte pasul,
cu rugăciunea inimii în gînd!".
Apoi tăcu în umbra grotei glasul,
iar fratele se-ntoarse, lăcrimînd.

Şi-atunci din traista greu atîrnătoare
un trosnet înfundat s-a auzit...
Nu cred că bolovanul din spinare,
ci mai degrabă dracul a plesnit...

ARS DIABOLI

Luptînd cu el de zeci de ani întruna,
pe dracu-l ştiu de parc-aş fi chiar eu...
În noaptea asta, cînd e plină luna,
trei străji la rînd va sta pe capul meu.

Cu muzici şi cu danţuri iscusite
va tulbura în preajmă isihia,
şi rîsul lui, cu hohote cumplite,
va răsuna din Teba la Nitria.

Întîi va fi ispita cărnii, marea,
cu un alai de zîne numai nuri,
dar îşi va pierde repede răbdarea
şi-mi va-mbia mîncări şi băuturi.

Cum mie n-o să-mi lase gura apă,
va prinde să mă laude mieros
şi-ntr-un tîrziu, părînd c-o vorbă-i scapă,
mă va numi "preasfîntul lui Hristos".

Apoi ca pe tipsie-o să-mi ofere
crăii de vis, cu turle pîn' la nori,
şi, ca zălog de fală şi putere,
cioplitul chip al propriei splendori.

Eu mut voi sta, cu pleoapele lăsate
şi gîndul priponit în rugăciune,
iar rănile trecutelor păcate
un foc mai viu în zdroaba mea vor pune.

Aşa că el, cînd zorii vor miji,
va răbufni în trombe de ocară
şi-apoi va lua-o razna pe pustii,
spre-ntunecimea cea mai din afară.

Ca de balaur văduvit de pradă,
cumplirea lui va stărui-n văzduh
şi steiuri sure vor cădea grămadă,
de coada lui lovite cu năduh...

Dar eu, ce-s vechi de zile-n nevoire,
m-am învăţat c-atunci e cel mai greu
cînd nu vreun drac, ci propria ta fire
te ispiteşte să te crezi vreun zeu.

De-aceea port la brîu un bici cu care
îi dau spinării leac de lenevealǎ
şi sufletului rîvnă suitoare
spre-atotiubirea care-n veci nu-nşeală.

Dar ciuda în adîncul meu dospeşte
că-l ştiu pe dracul decît toţi mai bine,
pe cînd pe Cel ce pururi mă iubeşte
nu-L ştiu nici *cît*, nici *cum* I se cuvine!

O, Doamne, Ce-ai fost bun să Te cobori,
vădind că-n om Cuvîntul Tău încape,
chiar şi-n pustia asta rugători,
noi tot de dracul sîntem mai aproape!...

Atunci un înger se ivi de sus
şi-i smulse biciul prins la cingătoare,
iar avva Lin în palme, ca Iisus,
simţi pecetea rănilor cum doare...

AKEDIA

Mi-au devenit ai zilei zori povară
şi vremea trece parcă tot mai greu,
pe buze ruga-i doar icnire-amară,
iar gîndu-mi fuge-n alte părţi mereu...

M-am plictisit de lume şi de mine,
dar şi de-asaltul cerurilor mute,
şi-aşa de singur sînt că nu-mi mai vine
decît să casc de stearpa mea virtute.

Nu-i nici măcar vreun demon de amiază
să dea tîrcoale-n jur chiliei mele,
ci doar lumina cade, ca o piază,
pe sila mea de bune şi de rele.

De ce-ar mai fi să-mi pese de păcat
cînd nu mai am credinţa de-altădată
şi nu mă simt decît un stîrv uitat,
pe care moartea prin pustie-l cată?

M-am deşteptat din vechea amăgire
sau m-a smintit cumplita bătrîneţe?
E-o oboseală mai presus de fire
şi-un dor al cărnii minte să se-nveţe...

Acum să-mi vină înger, dacă poate!
Acum să-mi dea Stăpînul lumii semn!
Pe cît se vede, doar poveste-s toate,
din cer şi pîn' la crucea Lui de lemn...

Da, viaţa mi-am jucat-o pe-o minciună,
ce poate-a fost în felul ei frumoasă,
dar azi în gura morţii se răzbună,
căci singur cuc şi ros de viermi mă lasă.

Şi fraţii? Unde-s fraţii mei, asceţii?!
Pe limba ei ne-a înghiţit pustia
şi, vrînd s-aflăm temeiurile vieţii,
i-am pregătit doar morţii veşnicia.

Măcar de-am fi cu toţii împreună
acum, cînd praful s-a ales de noi,
de-am împărţi aceeaşi văgăună
şi-aceeaşi deznădejde de apoi!

Nimic şi nimeni, gol şi sus, şi jos!
Aş blestema, dar n-am habar pe cine,
şi tot ce-mi pare-a fi mai de folos
e somnul – care nu-i zgîrcit cu mine...

Căci orişicît, în groaznica-mi trezie,
credinţa şi nădejdea mi-am pierdut,
în somn visarea încă-mi mai îmbie
plăceri de care parte n-am avut.

Ba chiar, într-o feerică lumină,
mai lasă loc unei năluci de rai,
în care Tu, minciuna mea divină,
din veci m-aştepţi cununa să mi-o dai.

Atunci eu cad în roua ierbii pure
şi-Ţi zic: "Părinte, nu m-aş mai trezi!",
şi sînt ca primăvara o pădure
ce uită cîte iarna pătimi...

Şi-n somn, zic fraţii, îi fu dat să moară,
zîmbind senin vedeniei de sus...
Cu ce măsură Domnul ne măsoară –
e taina Lui de toate mai presus.

CÎNTEC DE NUNTĂ

Din lume pus pe fugă de-o iubire,
de alta-avut-am parte în pustii:
de nu-mi fu scris să fiu acolo mire,
mireasă mi-este inima aci.

Şi jos sau sus, şi-n trup sau duh de-o seamă,
ne este nunta tainică măsură
şi nu-i în noi mai mare rost de teamă
decît de-a fi singurătate pură.

Dar lesne nu-i să stai între iubiri
cînd nu s-au copt ciorchinii vremii-n tine
şi-ntrece vraja gleznelor subţiri
sublimul treier al luminii line.

Şi lesne nu-i nici cînd, prea copt, te paşte
a morţii coasă, cu tăişu-n sus,
şi n-ai ajuns sfinţenia-a cunoaşte,
ci doar un ciot din crucea lui Iisus...

Nimic nu-i lesne, Doamne, aici şi-acum,
iar sinea-atîrnă zi de zi mai grea:
de-abia mai pot s-o mai tîrăsc pe drum,
de nu cumva-ndărăt mă trage ea...

Cu mine-i lupta care-o dau mereu,
acestui trup frîngîndu-i cerbicia,
căci dracul gol nu-i nimeni decît eu,
cel ne-nţărcat de viu cu veşnicia.

Iubirii Tale m-aş încrede-ntreg,
de nu mi-ar da ispitele tîrcoale
şi de-aş putea nuntirea s-o-nţeleg,
dar nu pe limba trupurilor goale...

Cînd văd în mine-atîta neputinţă,
din floarea cărnii pînă-n floarea minţii,
încep să simt, cu-ntreaga mea fiinţă,
de ce n-am loc în raiul Tău cu sfinţii.

Şi ştiu atunci că numai marea-Ţi milă
deschide cerul, de hatîrul ei,
şi celor ce, cu rîvna lor umilă,
sînt veşnic mai puţin decît îi vrei.

Şi eu mă număr, mic, în ceata lor,
cerşindu-Ţi, Doamne, marea îndurare
de-a-mi face cuib, ca unui graur chior,
nu-n sînul Tău, ci numai la picioare.

Iar dacă e, cum cred, după dreptate,
osîndă dă-mi, dar nu mă părăsi:
iubirea Ta, că mîngîie sau bate,
e singura mea noimă de a fi.

Şi de-aş primi o lume-ntreagă-n dar
şi n-ai fu Tu pecetea ei divină,
aş da-o toată, fără să tresar,
pe-un sclipăt din eterna Ta lumină.

Aşa se roagă avva Lot de-o viaţă,
şi arde ca un rug chilia lui...
Dar fraţii zic că luneci ca pe gheaţă
de vrei cumva la dînsul să te sui...

ÎNGERUL PUSTIEI

A fost cîndva un avvă despre care
zicea un altul că-l văzu zburînd...
"Făceam pe-atunci smerită ascultare,
fiind venit din lume de curînd.

Stăteam pe lîngă avva Iov Tebanul,
cel pomenit pentru asprimea lui,
şi-aveam canon, pîn' să se facă anul,
să număr noaptea stelele pe-un grui...

Şi-aşa veghind, spre cîntători odată,
văzui un sclipăt lunecînd în jos,
nu prea departe-n zarea-ntunecată
şi în văzduh mereu mai luminos.

Stea căzătoare mi-a părut dintîi,
dar dacă bezna o scrutai mai bine,
pîn' să se lase pe pămînt văzui
că chip avea de frate, ca şi mine!

Dar aripi largi din umeri îi creşteau,
iar cînd atinse piatra cu piciorul –
o spun cu-ncredinţare şi pe şleau –
în faţă parcă-aş fi avut Taborul!

A strălucit din creştet la călcîie
şi aripile-n umeri s-au sorbit,
iar el, rămas pe stei ca o momîie,
s-a închinat şi nu s-a mai zărit...

A doua zi spre locul cu pricina
am arătat, iar avva Iov mi-a zis:
«E-acolo unul care-şi spală vina
de zeci de ani în peşteră închis».

Iar eu, sfios: «Azi-noapte mi se pare
că l-am văzut cu aripi mari zburînd...»,
dar avva Iov zîmbi şi drept urmare
de-atunci cu mine s-a purtat mai blînd..."

Fapt este că, după un secul poate,
găsiră-n grota veche straiul lui,
mătăniile-n ţărnă deşirate...
dar os într-însa s-au uimit că nu-i!

Şi unii zic – deşi să cred nu-mi vine –
că n-a fost om, ci înger de lumină,
care cu duhul s-a muncit pe sine
spre-a ispăşi a îngerilor vină!

Şi cine ştie-n grota tăinuită
cît s-a luptat cu fraţii lui căzuţi
şi cît de mare şi de grea ispită
a înfruntat cu-naltele-i virtuţi?

Iar cînd plinită-a fost a lui măsură,
cu socotinţa Veşnicului Sfat,
s-a-ntors în cer ca o lumină pură
şi *Aleluia* cetele-au cîntat.

Şi-a potopit atîta bucurie
în strălumina oştilor de sus
că s-a lăsat tot cerul pe pustie
şi-au fost, o clipă, una în Iisus...

"Acestea-s basme", crede avva-Amun,
"căci om, nu înger S-a făcut Hristos!
Dar dacă-ajungi ca îngerii de bun,
îţi cresc şi aripi de aici, de jos..."

"A MURIT" CEL MAI BĂTRÎN COPAC DIN ROMÂNIA

Am primit deunăzi, de la prietenul Gheorghiță Ciocioi (redactor la *Lumea credinței* și Editura Sophía), trista veste că cel mai bătrîn stejar din țară, rămășită a vhii Păduri nebune (*Deliorman*), "a murit", la Plopi-Teleorman, în urma uneia dintre cumplitele furtuni ale acestei veri.

În scorbura lui se putea amenaja lejer o chilie, cinci persoane mature nefiind de-ajuns pentru a-l cuprinde. În urmă cu trei decenii, cînd doar o singură creangă îi mai rămăsese verde, vîrsta bătrînului stejar a fost apreciată de către specialiști ca fiind de peste șapte veacuri...

STEJAR RĂPUS

Cînd șapte veacuri au inele-n tine,
mai jos e cerul și mai sus pămîntul,
iar dacă-n frunze seva nu-ți mai vine,
un înger trist îngînă-n scorburi vîntul.

Și noaptea ies din visul tău, spre stele,
năluci de codri fără de sfîrșit,
ce poartă-n crengi de-atîta verde grele
tot dorul nostru după răsărit.

Străjer bătrîn al țării dunărene,
ce știu de tine plopii de pripas
sau valurile apelor viclene?
Tu ești mai mult ca tot ce ne-a rămas,
căci jertfa măreției pămîntene
grăbește-n cer al trîmbițelor glas.

Răzvan CODRESCU

LUCIA POPȘOR (SCURTU) EVOCATĂ DE ASPAZIA OȚEL PETRESCU

Și totuși, s-a îndurat...

S-a îndurat neprețuita noastră Lucia să-și părăsească fetele, atâtea câte au mai rămas, și și-a luat zborul spre cei ce au tot plecat de-a lungul vieții sale. Poate i-a fost dor de ei, poate a ostenit să mai trăiască fără ei și s-a gândit la eterna odihnă alături de ei, sau poate a auzit o chemare și, cum o viață întreagă a ascultat cu supunere chemările Domnului, s-a grăbit, și de data aceasta, să-L asculte.

Fetele tale, Lucia, atâtea câte au mai rămas, îți respectă Marea Trecere. Înțelegem ce bucurie imensă este să te întâlnești cu Alexandru, soțul tău, cu Laurențiu, fiul tău, cu toate fetele plecate mai demult sau mai de-aproape și cu toată cohorta de biruitori care te așteaptă în front, cu onor, să-ți asculte raportul.

Înțelegerea noastră este, însă, scăldată în torente de lacrimi pentru că niciodată nu ne-am simțit mai orfane și mai părăsite în vâltoarea valurilor ce ne bântuie neamul și țara.

Ne-am adunat în duh ca să rostim cuvântul de rămas bun, nu cu vorbe multe, pentru că, în marile dureri, vorbele sunt de prisos. Nici nu vom rosti filele de acatist ce ți se cuvin, știm cât preț ai pus mereu pe discreție și pe taina inimii. Dar am rămas fără farul nostru cel călăuzitor și golul acesta imens va rămâne până la ultima plecare, fără putință de acoperire

Mult iubita și mult prețuita noastră camaradă, aici și acum nu suntem în situația de a reface frontul și nu e nimeni care, în urma ta, ar fi vrednică să rostească, asemenea ție, comanda: „PENTRU ONOR!" Salutul inimilor noastre îl ai, totuși, amplu și puternic, cum ți-a fost și viața: demnă, dârză, neclintită și total jertfitoare pentru același sfânt ideal. Îngenunchem pios la capătul tău de drum și, în fața acestui copleșitor „AMIN!", printre șiroaiele de lacrimi, ascultăm cum răsună numele tău în cer și în inimile noastre și, împreună cu toți cruciații veacului al 20-lea, rostim cu profundă evlavie: „LUCIA, PREZENT!"

Știm că vei fi primită cu iubire și cu onor de către martirii biruitori în frontul dreptății eterne.

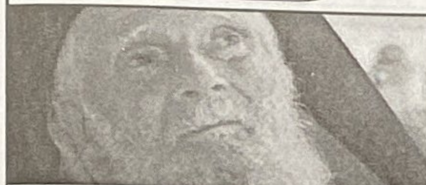
Știm că, în raportul tău, complet și fidel cum puține s-au rostit de-a lungul vremii, ne vei cuprinde și pe noi, toate, și că vei primi un loc de cinstire înaltă pentru că sublime ți-au fost și lupta și suferința și jertfa și iubirea.

Vrem să-ți spunem de pe acum că ne este un dor nesfârșit de căldura sufletului tău atât de mare și atât de generos. Cine ne va mai încuraja cu acel nespus de duios: *„Bine, măi băiete!"*? Știm că îți ceri iertare că ne lași cu acest gol imens și, de aceea, sărutăm cu evlavie mâna care ne flutură un bun rămas, cu un cuvânt rostit de soțul tău menit să ne fie călăuză: *„A fi liber înseamnă a fi capabil de sacrificiu."*

Domnul să te binecuvânteze, Lucia noastră, în gloria Sa eternă!

15 iulie 2010
Cuvântul Doamnei Aspazia OȚEL-PETRESCU la punerea în mormânt a trupului camaradei Lucia POPȘOR (SCURTU), un om cu viață sfântă și bineplăcută lui Dumnezeu, un rugător mai mult pentru noi păcătoșii în ceruri, unde și-a reluat locul în formație, în oastea Căpitanului .

Lucia, Prezent!

† Părintele Arhimandrit TEOFIL BĂDOI

Părintele Arhimandrit Teofil Bădoi, încă din 1978 stareț al Sfintei Mănăstiri Slănic-Argeș, a trecut la Domnul în seara zilei de 17 iulie a. c., în jurul orei 21.00. Născut în 1925, era una dintre cele mai importante figuri duhovnicești ale Argeșului și ale țării Înmormîntarea a avut loc marți 20 iulie 2010, de praznicul Sfîntului Mare Prooroc Ilie. Î. P. S. Teofan, unul dintre ucenicii săi cei mai de seamă, i-a cinstit memoria într-o emoționantă cuvîntare.

L-am văzut duminică, 28 februarie 2010, după Sf. Liturghie, în chilia sfinției sale – își amintește cu înfiorare unul dintre mai modeștii săi fii duhovnicești. *Ne-a binecuvîntat cu o mînă moale, dar caldă, ușoară, ceva ce nu poate fi descris în cuvinte. Și-a cerut iertare la noi, nevrednicii, că se ridica mai greu de pe pat, în capul oaselor –" pentru că nu mai este tînăr". Anul acesta împlinea 85 de ani! Așa ne-a spus într-un an la aniversare – cînd era mai în putere și ne mai mîngîia, după Sf. Liturghie, cu amintiri din viața sa și cu sfaturi duhovnicești – atunci cînd credincioșii, cu toată dragostea, i-au urat ani mulți cu sănătate: "Iubiții mei, nu vă uitați la mine că sînt bătrîn și cu un picior în groapă? Mie «La mulți ani!» îmi trebuie?! Cînd vă rugați pentru nevrednicul de Teofil, să vă rugați să îi dea Dumnezeu răbdare și mîntuire, că așa, cu rugăciunile frățiilor voastre, S-o îndura și de mine!..."* (Constantin Vasiliu).

Veșnică să-i fie pomenirea!

† LUCA CĂLVĂRĂSAN

În seara de 27 iulie 2010, a trecut la cele veșnice camaradul Luca Călvărăsan, om de un deosebit caracter și de o mare noblețe sufletească.

Născut la 21 iulie 1925, în com. Ruși, jud. Sibiu, a fost al patrulea din cei șapte copii (trei băieți și patru fete) ai familiei Ioan și Paraschiva Călvărăsan. Toți cei trei băieți, Ioan, Nicolae și Luca, au aderat în vremea lor la Mișcarea Legionară. Ioan a plecat de timpuriu în Canada, scăpând de urgia comunistă, în timp ce Nicolae și Luca au avut parte de ani grei de închisoare.

După ce Luca a urmat clasele primare în comuna natală, s-a înscris la Liceul Industrial Experimental "ASTRA" din Brașov, liceu întemeiat sub patronajul prof. univ. dr. Nicolae Mărgineanu, specializat în Psihologie și Psihotehnică în Statele Unite și care avea să îndure și el 16 ani de închisoare comunistă, între 1948-1964. Imediat după 23 august 1944, Luca Călvărăsan a aderat la "Frăția de Cruce" din cadrul liceului. Se țineau periodic ședințe de grup, unde se făceau diferite comunicări și unde se învățau legile fundamentale ale organizației, menținându-se trează conștiința națională și rezistența contra agresiunii comuniste. Dar în mai 1948, activitățile acestei organizații au fost descoperite, urmând un mare val de arestări ale membrilor ei.

Luca Călvărăsan a fost arestat de la Batalionul 6 Vânători de munte din Aiud, unde își satisfăcea stagiul militar, și după ce a trecut prin comenduirea militară din Turda, a fost dus la Siguranța – ulterior Securitatea – din Brașov. După ce tinerii arestați au fost supuși unor anchete dure, cu bătăi și schingiuiri, au fost trimiși spre judecată Tribunalului Militar Brașov. Luca Călvărăsan a fost condamnat inițial la 3 ani închisoare corecțională, pedeapsă executată la Brașov și Târgșor, fiind apoi trimis la Jilava, pentru că s-a opus reeducării, și de aici în lagărul de muncă forțată Peninsula. Expirându-i cei 3 ani de pedeapsă, în loc să fie pus în libertate, a fost trimis în lagărul Capul Midia, în urma prelungirii detenției cu așa-zisa "condamnare administrativă" (dată celor care nu s-au reeducat). A fost eliberat la începutul anului 1953, fixându-se domiciliu obligatoriu și lucrând la Întreprinderea „Balanța" din Sibiu. În 1954, după expirarea acestui regim de pedeapsă, a plecat la Brașov, unde a lucrat la Uzina de Autocamioane „Steagul Roșu". În tot acest timp este urmărit, ca și alții, de Securitate, fiind din nou arestat, în noaptea de 15-16 noiembrie 1956, de organele de Securitate din Brașov. A urmat o anchetă de 7 luni, în care Luca Călvărăsan a suferit multe chinuri, învinuit că a dus activitate contra regimului comunist, că este legionar recidivist și că are legături cu imperialismul american, prin fratele său Ioan (aflat în exil în America). A fost judecat de Tribunalul Militar Sibiu, condamnat la 20 de ani muncă silnică și dus în lanțuri la închisoarea Aiud. De la Aiud a fost luat de mai multe ori și dus la Securitatea din București, pentru noi anchete. În 1961 am fost dus și eu tot de la Aiud, împreună cu Luca Călvărăsan, Ioan Fulea, Octavian Balaban și Ilie Popa, la Securitatea din București pentru noi anchete, cu toate că eram deja condamnați. În 31 iulie 1964 Luca Călvărăsan a fost eliberat în urma decretului de grațiere și s-a stabilit la Brașov, unde a fost permanent tracasat de Securitate.

Se mută în 1971 la Sibiu și se angajează la Institutul de Meteorologie și Hidrologie, filiala Sibiu. În 1975 se căsătorește prima dată (cu Silvia, care, din păcate, a decedat în 1986). Se recăsătorește în 1990 cu Olimpia, care a fost alături de el până în ultimele clipe ale vieții sale. Neavând copii, se atașează de fiica și nepoata acesteia ca un adevărat tată și bunic.

Ca fost deținut politic, după 1989 a făcut parte din AFDPR-Sibiu, dar păstrând legături și cu cei din Brașov. A avut preocupări publicistice, colaborând sporadic, atât cu proză, cât și cu poezii, la revistele *Gazeta de Vest* și *Permanențe*. În 1998 și-a lansat cartea de memorii în 2 volume intitulată *Istorie și lacrimi*. Pe lângă cele de mai sus, Luca Călvărăsan a fost și membru activ atât al Partidului Pentru Patrie, cât și al Fundației „Prof. George Manu", pe care le-a sprijinit din plin, atât moral, cât și material.

Pentru suferințele sale timp de 13 ani în temnițele comuniste și pentru lupta dusă în apărarea neamului și a credinței strămoșești, Dumnezeu să-l odihnească și să-l așeze în rândurile celor drepți.

Ilie Berghezan

† DR. TEOFIL MIJA

Ne-a părăsit încă o figură de legendă a pătimirii și vredniciei românești. În ziua de 3 august, cu o lună și câteva zile înainte de a împlini venerabila vârstă de 87 de ani, s-a săvârșit din viața aceasta, după o grea suferință, prietenul și camaradul nostru de doruri și de ideal, „doctorul fără de arginți" Teofil Mija.

Teofil Mija s-a născut la 11 septembrie 1923, în comuna Bratei, județul Sibiu. Studiile liceale și le-a început la Dumbrăveni (unde încă din 1936 a intrat în Frățiile de Cruce) și le-a terminat la Sighișoara. În 1942 se înscrie la Facultatea de Medicină din Iași, pe care o frecventează doi ani, iar după eliberarea Ardealului de Nord își continuă studiile la Cluj. Aici l-a avut coleg pe Ion Golea, fratele mai mic al cunoscutului și neobositului luptător anticomunist din exil, Traian Golea (*cf.* Teofil Mija, *Am fost coleg și prieten cu Ion Golea*, Col. „Omul Nou", Miami Beach, 1993; reed. Brașov, 2003). Între cei doi s-a legat o strânsă și de nezdruncinat prietenie și, împreună cu alți membri ai Centrului Studențesc Legionar din orașul de pe malurile Someșului, au încercat să pună bazele luptei de rezistență împotriva comunismului care stătea să se instăpânească peste țară. Au strâns arme care se găseau pretutindeni prin Ardeal, pe unde trecuse războiul, și au construit, în pădurea Fetea din județul Sibiu, un buncăr și adăposturi în care să se refugieze în caz de primejdie. Dar, încă din primele luni ale anului 1946, grupul s-a risipit, deoarece Siguranța statului, care trecuse în serviciul noilor stăpâni, era pe urmele lor. Unii dintre ei au reușit să fugă în străinătate, îngroșând rândurile exilului, iar alții au încercat să-și continue studiile în țară. Teofil Mija, împins de dorința desăvârșirii interioare, în ultimii ani de studii medicale se înscrie și la Facultatea de Teologie. Nu a apucat să facă decât doi ani, deoarece în 1948 a împărtășit și el soarta camarazilor de generație, fiind arestat și condamnat la ani grei de închisoare pentru convingerile sale legionare și pentru participarea la lupta împotriva comunizării țării. Din acel moment, viitorul doctor Mija începe o lungă călătorie interioară care a durat 16 ani, timp în care se structurează sufletește și se desăvârșește din punct de vedere spiritual. El s-a numărat printre acei deținuți politici pe care suferința nu i-a degradat, ci i-a făcut mai buni și mai umani. Amintirile sale din lupta anticomunistă și din închisorile succesive – concentrate în volumul *Noi nu am avut tinerețe*, Ed. Lux Libris, Brașov, 2005 (cartea a fost scrisă în 1992 și avusese o primă ediție în 1993) – rămân referențiale în memorialistica unei generații mucenicite.

Pus în libertate (31 iulie 1964), el s-a dedicat cu trup și suflet, până la moarte, alinării suferințelor semenilor săi. În 1968 reușește să-și termine studiile medicale, absolvind Institutul Medico-Farmaceutic din Cluj și Facultatea de Biologie, dar de-abia în 1982 i se permite să-și susțină teza de doctorat în Științe Medicale. În același an obține și titlul de medic primar în specialitatea „boli infecțioase și epidemiologie".

Dar adevărata vocație de „doctor fără arginți" și-a putut-o manifesta de-abia după 1989, când posibilitățile de a activa pe tărâm social au crescut considerabil. În 1993, din inițiativa și prin strădaniile sale, a luat ființă filiala Brașov a Asociației Filantropice Medicale Christiana (AFMC-Brașov). Sub egida acestei Asociații, al cărui președinte local a fost până în ultima clipă a vieții, a luat ființă, în centrul Brașovului, o policlinică fără plată pentru nevoiașii urbei, cu următoarele secții: laborator de analize medicale; cabinet stomatologic; cabinet de boli interne și cardiologie (dotat cu ecograf și electrocardiograf); cabinet de fizioterapie; sală de gimnastică medicală; farmacie; birou administrativ etc. În această policlinică lucrează zece medici (pensionari sau încă în activitate), care dau consultații și prescriu tratamente gratuit, iar beneficiari sunt membri a circa 400 de familii sărace recomandate de parohiile din oraș, dar și foști deținuți politici sau veterani de război.

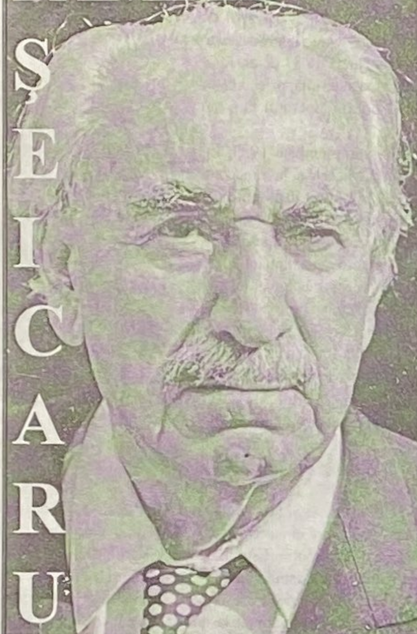
În 1999, Asociația Christiana-Brașov, prin strădania lui, a reușit să încheie un contract de închiriere cu Grupul Școlar de Construcții-Săcele, pentru un imobil cu patru etaje (ce urma să fie dezafectat sau vândut), pe care l-a consolidat și amenajat exemplar, transformându-l într-un cămin ultramodern, în care au fost internați aproape 100 de bătrâni rămași singuri pe lume, cărora li se asigură cazare, masă, activități recreative, asistență medicală și asistență spirituală.

Începând din 2001, aceeași Asociație Filantropică, tot prin strădania și perseverența doctorului Mija, a realizat, în parteneriat cu Primăria Brașov și cu Asociația greco-catolică din Blaj, o cantină socială curentă, unde se pregătește masă caldă pentru circa 100 de persoane nevoiașe din oraș. Binențeles, doctorul Mija nu a realizat toate acestea de unul singur. El a fost ajutat în întreprinderea sa, în primul rând, de foști colegi de detenție, de rude, de prieteni, precum și de alți oameni de omenie. Meritul lui este de a fi știut să aleagă oameni potriviți pentru asemenea misiune, să le insufle încredere și putere de dăruire, făcând o echipă care să acționeze unitar și eficient. Se spune (și, din păcate, este foarte adevărat) că România de astăzi duce lipsă de modele, de oameni care să constituie pentru ceilalți, mai ales pentru tineri, exemple de urmat. Un asemenea *model* a fost însă – și rămâne, fără îndoială, în conștiința tuturor celor ce l-au cunoscut – doctorul Teofil Mija. Activitatea sa profesională s-a împletit cu activitatea civică și mărturisitoare: a fost membru fondator al Partidului Pentru Patrie, vice-președinte al Centrului Rezistenței Anticomuniste, vice-președinte al A.F.D.P.R.-Brașov și Cetățean de Onoare al Municipiului Brașov.

Slujba de înmormântare a avut loc joi 5 august, la Biserica greco-catolică din str. Zizin (Brașov), iar înhumarea s-a făcut Cimitirul Municipal Brașov (Bartolomeu), unde l-a petrecut un numeros cortegiu funerar. Dintre vechii camarazi, un cuvânt emoționant a rostit la căpătâiul său d-l Nicolae Purcărea.

Fie ca Dumnezeu să-l odihnească și să-l primească în ceata drepților Săi.

Demostene Andronescu

AŞA CUM A FOST

Un erou al întregirii naţionale şi cel mai mare jurnalist român al secolului XX (29)

LA MÜNCHEN ÎN GERMANIA FEDERALĂ

(urmare din numărul trecut)

Către sfârşitul toamnei lui 1977, m-am pomenit cu un telefon. Era Vasile C. Dumitrescu şi îi auzeam vocea pentru prima oară în viaţă. Mi-a dat întâlnire la restaurantul Mövenpick, în Lenbach Platz, la München, spunându-mi că are ceva foarte important de vorbit cu mine. M-am dus şi acolo am dat peste un domn de statură mică şi uscăţiv. Am dat mâna, ne-am prezentat şi mi-a spus imediat despre ce era vorba.

- *Mi-a venit o idee. Nu se ştie cât mai trăieşte şi m-am gândit să-i facem o bucurie, să scoatem* Curentul. *Ştiu că dumneata ai o mare influenţă asupra lui. Eu nu m-am încumetat să-l întreb, dar d-ta o poţi face. M-am gândit ca el să treacă* Curentul *pe numele meu sau al nostru, şi ziarul va apărea. Dacă este de acord, îmi telefonezi, iar eu o să vorbesc cu notarul.*

Într-o oarecare măsură sunt cuvintele lui Vasile C. Dumitrescu, nu este o fantezie şi în urma acestei conversaţii am stat de vorbă cu *Bădia*, convingându-l că apariţia *Curentului* ar fi ceva extraordinar. Câteva săptămâni mai târziu, mai precis în februarie 1978, ne-am dus la notar. Pe contractul notarial, scris în limba germană, se preciza că Vasile C. Dumitrescu este redactor-şef. Acolo, în partea stângă, se găsesc iscălitura mea şi a lui Costache Şeicaru, care, mai târziu, au fost trecute pe scrisoarea de donaţie de care n-aveam idee. În felul acesta apăruse *Curentul* în exil. Nu mi s-a dat dreptul să scriu şi mă mira faptul că cel care vorbise cu mine n-a menţionat niciodată persoana care fusese însărcinată să stea de vorbă cu Şeicaru. Mi-a spus numai că fiind eu salariat al postului *Radio Europa Liberă*, nu era oportun să-mi apară numele în paginile ziarului. Azi, citind cele scrise de el despre Şeicaru, sau Ute Dumitrescu, nu prea sunt adevărate şi îmi face impresia că cei doi vor să intre în istorie ca mari susţinători ai lui Şeicaru. Ei spun că apariţia *Curentului* n-a fost sugerată de mine, ei au fost singurii care au cerut acest drept, fără să apeleze la vreo persoană din afară (vezi cartea *O istorie a exilului românesc: 1944-1989*, scrisă de Vasile C. Dumitrescu, p. 173: "... i-am propus reapariţia *Curentului*"). Numele celui care stătuse de vorbă cu *Bădia* n-avea importanţă şi cred că eu nici nu existam. Nu mă durea, deoarece Vasile a făcut multe pentru *Bădia* şi reeditarea *Curentului* cred că a fost opera lui cea mai de seamă, dar domnul Dumitrescu ar fi trebuit să fie mai cinstit. Uitasem că era avocat de meserie, unul care ştia să vorbească şi să scrie, şi nu gândeam că pe timpuri, în armata română, fusese ofiţer de informaţii... Cu alte cuvinte, un om de *mare valoare*. Aşa se scrie istoria...

Stând de vorbă cu Vasile C. Dumitrescu la Mövenpick, îl văzusem pentru prima oară în viaţa mea şi îmi făcuse o impresie mai degrabă bună. Mai târziu, tot la Mövenpick, a avut loc şi cea de-a doua întrevedere. Îmi ceruse să-i împrumut un reportofon şi îi adusesem unul pe care îl aveam eu. Era începutul şi probabil înregistrase convorbirea cu Pamfil Şeicaru ca să poată dovedi drepturile lui. Întâlnisem cu adevărat persoana care stătea în spatele *Bădiei*. Nu o ştiam încă, dar îmi făceam gânduri. Tot în 1977, cum o spune Vasile C. Dumitrescu singur, Pamfil Şeicaru s-ar fi dus la Bucureşti. Este adevărat că Veguţa, sora lui, plecase în august 1977 la Bucureşti să aranjeze întâlnirea cu Nicolae Ceauşescu (şi nu în 1976, cum se repetă fără întrerupere). N-a stat prea mult la Bucureşti, revenind în Bavaria mai repede decât s-ar fi crezut. Reîntoarcerea se datora faptului că voia să-şi vadă fratele pentru ultima oară, simţea că zilele îi erau numărate şi trebuia să-şi ia rămas bun. Fratele şi sora s-au reîntâlnit la Dachau, nu ştiu ce i-a raportat fratelui Veguţa şi nu ştiu nimic din cele ce s-au vorbit despre întâlnirea cu Ceauşescu. Ştiu numai că la sfârşitul anului Veguţa părăsise capitala Bavariei din nou. Nu se simţea bine, presimţea că ajunsese în ultimile ei zile şi trebuia să ducă la bun sfârşit misiunea cu care fusese însărcinată.

M-am dus împreună cu Caroline la gara din München, să-i spunem rămas-bun, şi acolo l-am întâlnit pe *Bădia*, pe *Măicuţa* şi pe Ileana, fata lui Vasile C. Dumitrescu din prima căsătorie, care avea în spinare un copil. Fotografiile făcute, ca şi data plecării, sunt dovadă că am fost la gară. Fotografiile sunt un obicei al meu, ca să am o dovadă palpabilă în mână. Pe atunci, când îmi luam rămas bun de la *Măicuţa*, n-aveam idee că o vedeam pentru ultima oară. Ajunsă la Bucureşti, n-a trăit mult. Acum, când scriu aceste rânduri, am în faţa ochilor singura scrisoare primită de la dânsa, la 14 ianuarie 1978. Reproduc o parte din cuvintele scrise de mâna ei: *... Sunt obosită, René: îmi lipsiţi amândoi... Şi lui nu-i pot scrie, el nu trebuie nimic să bănuiască. Liniştea lui este singura noastră fericire... Sunt obosită, René mamă! Dar nu mă va părăsi Cel ce toate le ştie, le dezleagă!... Şi în seara când te vei duce în acel colţ, de unde virtual nu lipsesc, mângâierea ta să fie şi din partea mea, iar tăcerea acestei spovedanii las-o în voia flacării... Măicuţa ta...* În noaptea de 1 spre 2 februarie 1978, doamna doctor Virginia Munteanu-Şeicaru nu mai era în viaţă.

Pe data de 22 aprilie 1978, m-am dus în localul *Klein Bukarest*, la Aurică Popescu, unde se celebra ziua de naştere a lui *Bădia*. Era, în realitate, prima sărbătoare la care luam parte şi îmi amintesc de câteva persoane care erau prezente acolo. La sosire am găsit în local pe Ion V. Emilian, Vasile C. Dumitrescu fără soţie, bucovineanul Radler, fost ofiţer în armata regală, cel care în realitate luptase ca Şeicaru să primească *Fremdenpass* şi pensie socială, Duncă cu soţia şi alţii de care nu-mi mai aduc aminte. În orice caz, am făcut câteva fotografii.

La 28 iulie 1978, îmi telefonează *Bădia* la birou, rugându-mă să trec imediat pe la Dachau, deoarece fusese anunţat de vizita a doi români pe care nu-i cunoştea. Îmi vorbea repede şi foarte nervos, dându-mi seama că îi era frică şi avea nevoie de mine. Trebuia să mă duc. Ajuns la Dachau, în cameră i-am găsit pe Aristide Buhoiu şi Leo Victor Ungur. Era tocmai ziua când Ion Mihai Pacepa ceruse azil politic la Frankfurt am Main. Aristide Buhoiu era agitat, nu se putea linişti şi credea că Pacepa era în drum spre Moscova. Îl cunoştea personal şi îi era oarecum frică. Când i-am spus că era în drum spre America, s-a liniştit şi l-am văzut respirând uşurat...

Trec acum la o altă problemă, care nu-i clară. E adevărat că Vasile C. Dumitrescu avea o scrisoare de la Pamfil Şeicaru scrisă într-o zi de 20 august, o dată fără an, şi îmi pun întrebarea *când* şi *de ce* a fost scrisă? Greu de spus şi greu de urmărit. Vasile a ştiut să facă uz de ea, întrebuinţând-o mereu ca dovadă că *Bădia* a fost la Bucureşti, dar când? E interesant de citit cartea semnată de Vasile C. Dumitrescu, *O istorie a exilului românesc: 1944-1989*, şi prefaţa scrisă de Victor Frunză. La pagina XX, Victor Frunză scrie: *Această curtenie cunoscu punctul culminant în 1977, când, sub pretextul că Ceauşescu voia să-l consulte într-o problemă, Şeicaru făcu în cel mai mare secret o călătorie în patrie. Secret şi faţă de Vasile, căruia îi comunica printr-o scrisoare hotărârea de a răspunde invitaţiei din Capitala României...* Şi mai departe, tot Victor Frunză: *Unui Şeicaru decepţionat, Dumitrescu i-a sugerat ca, drept replică, să reediteze* Curentul...

Ca străin, e greu să le arăţi adevărul unor specialişti în scris care vor să intre în istorie... Îmi amintesc că într-o sâmbătă, în toamna lui 1978 sau 1979, m-am dus la Dachau şi nu l-am găsit acolo. I-am scris doar câteva rânduri, să ştie că am trecut pe la el. Era la 9 noiembrie 1978 ori 1979. În nici un caz în 1977, sau... 1976. Credeam că fusese luat de cineva din München să respire un alt aer şi să nu rămână singur şi izolat în apartamentul lui. Dar absenţa se prelungea, nu-l găseam niciodată acasă şi îmi făceam gânduri unde s-ar putea afla. Tot în acest timp, telefonează Vasile C. Dumitrescu, care îmi spunea că doreşte să-l caut acasă, să-mi comunice ceva foarte interesant. Am plecat imediat de la birou, ca să ajung fără întârziere la adresa care îmi fusese dată. Nu cunoşteam locuinţa şi nici nu ştiam că Vasile C. Dumitrescu avea un apartament în München. Ajuns în Nördlicher Auffahrtsallee 7, făceam cunoştinţă cu apartamentul unde Vasile locuia pentru prima oară. Mă aştepta în uşă. Am urcat scara îngustă, ducându-mă imediat în salon, unde am întâlnit-o pe Ute Dumitrescu, cea de-a doua soţie a lui. A făcut prezentările obişnuite şi i-am auzit vocea:

- René, Pamfil Şeicaru se află la Bucureşti.

Rămăsesem cu gura căscată, nu-mi venea să-mi cred urechilor! Doamna Ute Dumitrescu era dezorientată, spunea fără întrerupere că Pamfil Şeicaru îl trădase pe Vasile... şi multe altele. Apoi s-a ridicat şi ne-a lăsat singuri. De atunci am fost primit întotdeauna de Vasile C. Dumitrescu numai singur în salon şi îmi aduc aminte că în acea perioadă, când Pamfil Şeicaru se găsea la Bucureşti, mă invitase de vreo trei ori în apartamentul din apropiere de Nympfenburger Schloss. Când urcam în salon, soţia lui dispărea imediat. Era un fel de mărturisire, ca să nu am posibilitatea să-i pun întrebări neplăcute. Tot în acea perioadă, când îl vizitam pe Vasile, îmi dădusem seama că *Bădia* îi făcuse cadou *Curentul*. Voia să rămână în Germania Federală până la sfârşit şi Vasile îi găsise apartamentul din Dachau.

Vizita *Bădiei* la Bucureşti se întâmplase după moartea Veguţei, care, iniţial, făcuse legătura cu Nicolae Ceauşescu. Din nefericire pentru ei, soarta decisese altfel. Veguţa, care voia să fie împreună cu fratele ei la întâlnirea organizată şi regizată de ea, n-a mai trăit. Inima *Măicuţei* încetase să bată la începutul lui februarie 1978, tocmai când lumea îi era mai dragă. S-ar fi bucurat imens să-şi vadă, în sfârşit, fratele la Bucureşti...

(Va urma)

René AL. DE FLERS
(München)

www.punctecardinale.ro
e-mail: ligia.banea@yahoo.com
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

DIRECTOR FONDATOR: GABRIEL CONSTANTINESCU
Răzvan Codrescu (redactor şef),
Demostene Andronescu (redactor şef-adjunct), Andreea Banea
(secretar de redacţie), Ligia Banea (tehnoredactor), Marcel Petrişor (redactor)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU, Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536, mobil 0730023992

Tehnoredactare computerizată
PUNCTE CARDINALE
Tipar: NOBLESSE S.R.L